

Hull miljonär.

M. C. Weyeri romaan.

I.

Näen waimus mahajäetud mäekuru loode-Kanadas, Kalljumäestiku serwal. Seal leidub tahumata kiwi, millesse kohmakas käsi — minu oma — on uuristanud lüüa ja lause:

„Nii, nagu ta oli elades.“

Uga enne kui see kiwi ühe kallu elu enda alla mattis, mis kõik ei juhtunud seal!

Kuid siiski — kui kergesti võib inimene unustada! Weendusin selles ajal, millal rong mind kandis Edmontoni poole. Arasõidul Winnipegist olin end warustanud ajalehtedega. Free Press, Winnipeg Tribune, Toronto Globe. Ka Minneapolise, Saint Pauli ja Milwaukee lehti oli mul. Ja kõigi esiküljel seisis suurte tähtedega nimi „Robert Shaw“.

Kahelksa päewa tagasi oleks nimi minus äratanud ainult nõrka wastu-
fõla. Kolmest aastast oli jatkunud, et unustada seltskonnadraamat, mis oli tekitanud laialdast elewust oma tegelaste tõttu. Ja nüüd poleks keegi enam mäletanud Shaw nime, kui afäär poleks uuesti kerkinud esile. Ka mina poleks sellest midagi teadnud, kui paar päewa waremalt oleksin alus-
tanud oma iga-aastast teekonda kallihinnaliste karusloomade küttimiseks. Sest järgmiseks kewadeks oluiks see lugu igaweseks unustusse wajunud! Üksildastele lumewäljajadele, kus weetsin kuus kuud, poleks mulle saabunud mingeid teateid. Olin jälle kord õnnelik, et võidsin tsiwilisaatsoonide selja pöörata ja siirduda inintühjadesse paikadesse, kuhu ei ulatunud kaaskoda-
nike tigidus ega laimujutud. Meie, metsamehed, olime küll mõnikord weidi toored, kuid meie osutamine wõitlusihä ainult looduse, mitte teiste inimeste vastu.

Sõit Winnipegi ja Edmontoni wahel on pikk ja ühetooniline. See on Kanada igawamaid maastikke. Kuna seekord ajalehed pakkusid humitawat, eelistasin pigem nende sisusse süweneda, kui silmitseda lagedat, paiguti põlluks haritud rohlat.

Nimi „Robert Shaw“, nagu juba mainisin, torakas silma juba esimesel lehelähjel. Woodsad ajalehed on mõeldud inimestele, kel aega vähe. Reporteril tuleb sõnum nii läbi pureda, et lugeja saab selle kiiresti alla neelata. Juba pealkirjade lugemisest piisab, et teada üldjoontes sõnumi sisu. Pole vajagi end waevata kogu sõnumi lugemisega. Kõik lehed töid oma esimesel küljel umbes sarnased kolme-neljameerulised pealkirjad.

ROBERT SHAW,

MÖRVAR JA MULTIMILJONÄR, HULLUMAJAST PÖGENENUD. KOLME AASTA EEST SURMAMÕISTETU TUNNISTATI ARSTIDE POOLT HULLUMEELSEKS. BEDLAMI HULLUMAJAST ÜHENDRIIKIDES OLEVAT TA PÖGENENUD KANADASSE.

Seltskonnadraama „Delmonicos“. Mida põgenemisest teatakse. Kas Kanada valitsus annab põgenenu New Yorgi osariigile välja? Kas prantsuse kasvatajanna oli Robert Shaw kaassüüdlane? Mida ütleb Bedlami hullumaja ülemarst.

Loomulikult olid reporterid sõnumitesse paigutanud loendamatul arvul üksikasju, mis keskmisele eurooplasele näivad tähtsusetud, kuid ameeriklasele pakuvad huvi. Näiteks:

Kui suur oli Robert Shaw varandus. Kui palju kaalub miljon kuld-dollarit. Kui palju Robert Shaw enne ja pärast kohtuotsust kaalus. Mitu raseerimistera Robert Shaw viimase kolme aasta jookkul ära tarvitas. Mitu tiiru teeksid autorattad Bedlamist Kanada piirini. Palju Robert Shaw protsess maksma läks. Palju Robert Shaw endine abikaasa kulutab aastas tualettidele. Palju multimiljonär oleks kokku hoidnud, kui ta eluaja oleks kannud kummist kontsapplekke. Mida kuulus ameerika bakterioloog ütleb „armastuse- ja hullumeelsuse-piisikutest“.

Muigasin mõtte juures, et praegu kogu Põhja-Ameerika, kus teatavasti iga minutit peetakse kalliks, raiskas oma aega selle lora lugemisega. Kujutlesin, kuidas praegu tüsedad isandad, sigar suunurgas, jalad kirjutuslaual, oma kabinetis lugesid neid sõnumeid, kuigi seinel ilutsesid sildid: „Aeg on raha. Urge raisake oma elu tarbetutele üksikasjadele. Teie aeg on kallis — minu oma samuti. Tehke kiiresti.“

Kuigi ameerika lehtede sõnumid mind vihastasid, polnud mul paremat teha, kui neid lugeda. Tegin seda peagu trotsist. Kirjutustest oli näha, et üldine viha oli sihitud Robert Shaw vastu. See mees oli hiljuti olnud üks Ameerika wägewatest. Magnetic Dre aktiivselt peadirektorina oli ta aastaid seisnud terasetööstuse eesotsas. Mis minus äratas kaastunnet tema vastu, oli see, mida ameeriklased just ei sallinud — nimelt, et ta polnud „self-made“ mees. Ta polnud oma karjääri alustanud ajalehepoisina, vaid põlwnes jõukast töösturiperekonnast. Ta oli õppinud Harvardis ja täiendanud end Oxfordis. Milleks wajas miljonär haridust? See käis ameeriklastel üle mõistuse. Ajalehed mainisid, — igatahes laitwalt, — et Shaw oli oma sisetulekuid kasutanud kirjanduse, kunsti ja teaduse edendamiseks. Wõib-olla oleks temasse suhtunud suurema lugupidamisega, kui ta oleks asutanud haiglaid. Ameeriklased ei taibanud, et kunstnike ja kirjanike toetamine oli samawõrra heategemus, nagu haigete eest hoolitsemine. Mille

üle ameeriklased aga kõige enam pead raputasid, oli asjaolu, et Robert Shaw oli lastnud ehitada tähetorni. Nagu oleks ähtede wahtimisel materjalse arengule pühendatud sajandil mingit mõtet!

Selle wastu oli aga endine mrs. Shaw üldise kaastunde osaline. Pihut üllatav asjaolu maal, kus moraalküsimustes oldi muudu karm. Aga kuna Shawd tingimata taheti asetada halba walgusse, sest tal polnud kombeks kingitust teha heategevatele asutustele, nagu teistel miljonäridel, tuli Ellis Lowton, mrs. Shaw armuke, lasta paista meeldiva isikuna. Ükski ajalehti ei maininud halbustawalt asjaolu, mille protsess oli paljastanud — nimelt, et Ellis Lowton oli seikleja, kes elatus naistest. Kurwastus, mis ta surm tekitas New Yorgi kõrgema seltskonna daamidele, wõinuks minnemelegi abielumehele selgitada ta õnnetu abielu põhjusti. Kuid ükski ei julgenud neid tunnistada ja nii ühinesid nad naiste haletsemisega.

Lehemehed kajutasid juhuft, et mõnuga uuesti pikalt-laialt kõnelda mõrwa üsikasjadest, mida wõinuks nimetada paari reaga.

Mrs. Shaw oli New Yorgis restoranis „Delmonicos“ istunud ühes lauas Ellis Lowtoni, riigimehe abikaasa mrs. Fenimore Mac Mahoni ja kellegi washingtonlase Joyce'iga. Korraga astus Robert Shaw saali. Kõneldi, et ta portjeele annud tõhusa jootraha, et teada saada, millise laua ääres istus ta naine. Ta kandis frakki, nagu teisedki härrad saalis. Teel peatas teda keegi sõber, advokaat Patterson. „Bob,“ ütles ta, „mu lauas on sinu jaoks koht.“ — „Üks hetk,“ oli see wastanud, „siis on meil nii mõndagi teineteisega rääkida.“ Ja Shaw oli sammunud edasi. Kui mrs. Shaw oma meest lähenemas nägi, hüüatas ta hirmunult. Järsku liigutusega tõmbas Shaw brauningu. Esimese lasuga langes Lowton oma taldriku kohale kokku. Werepiisad olid pritsinud mrs. Fenimore Mac Mahoni kleidile ja ta esimesed sõnad olid: „Taewas, mu kleit on rikutud!“ Kõlalisel jõustis Shaw kallale ja ta oleks ameerika kombe kohaselt lintshitud, poleks advokaat Patterson mitte wapralt sõbra kaitseks wahese astunud. Warsti oli ka politsei kohal. Rinnitati, et Patterson oli Shawle kõrwa fosistanud: „Kui sa teise lasuga oleksid surmanud oma naise, olnuks mul kerge sind elektri-toolist päästa. Nüüd aga nõuab see kohutawat tööd.“ Ameerika seadused on nimelt romantilistel põhjustel toimunud mõrwade suhtes väga karmid, kui mees on jätnud oma naise ellu.

Endine pahameel Shaw wastu lõi uue hooga lõkkele. Naised, kes tavaliselt romantilistel põhjustel teotsewad mõrwarite wastu olid leebed, olid wihkasid Shawd. Lowton muutus päris ebajumalaks. Oli juttu ainult ta elegantsist, ta ülikondade lõikest, ta kaelasidemetest ja lemmikparfüümist. Waene Lowton! Jäänuks ta ellu, oleks teda kindlasti rünnatud loendamatu abieluettepanekutega.

Tormis, mis Ameerikat tol ajal haaras, hoidsid ainult neli isikut Shaw poole: kõigepealt ta ema, siis advokaat Patterson, edasi dr. Mills, kes Robertiga koos oli Harvardis studeerinud, ja lõpuks preili Jacqueline Bert, ta laste prantsuse kaswatajanna. Alwalik arwamus andestas kolmele esimesele — ema ja kaks sõpra, see näis loomulik. Aga preili Bert põhjustas uue skandaali. Üks leht täendas, et preili poolehoid alatule Shawle näitas, et ta oli olnud tema armuke. Selle kohta soowitati lähemat juurdust ja kuigi nende wahelkorda ei juudetud tõestada, leiti siiski, et see oli

irabandus kindlasti puht moraalsele lohutusele, mida mrs. Shaw ostis Lowtoni, selle aumäärse noormehe juurest, kes New Yorgi seltskonnas omas parimaid sidemeid.

Arutlesin tagajärjetult, mis oli küll põhjustanud sellise seisukoharõtu mu kaasmaalanna suhtes. Ta polnud ju omal algatusel tulnud tunnistama Shaw kasuks, vaid juurdluse ajal oli ta üle kuulatud. Ülekuulajate pahameeleks polnud aga preili Bert märganud midagi ebamoraalset Robert Shaw eraelus. „Ta näis oma naist pöörafelt armastawat,“ oli ta finnitanud. Sealjuures, nagu ta edasi seletas, oli ta märganud, et naine hoidub mehe eest kõrwale. Korra, kui ta lastega oli jalutama minemas, olid talle kajas vastu tulnud mrs. Shaw ja mr. Lowton. Wiimane oli nooremale poisile osutades pomisenud: „Ta näib mulle väga sarnane, kas pole?“, mille peale mrs. Shaw oli naeratanud. Kindlasti oli wiimane lause põhjuseks, miks noorele tüdrukule ei andestatud. Ta oli fergitanud katet, mis warjas lubamatut wahetorda. Kohtus oli tema tunnistuse ajal aga rahwahulka läbinud kabin, nii et keegi seda ei kuulnud. Ja kohtu eesistuja oli finnitanud, et ta tunnistust ei saa arvestada.

Pattersoni talent ja energia ei suutnud Shawd elektritoolilt päästa. Kuid doktor Mills leidis wiimasel minutil hea mõtte. Oma tunnistuses ei püüdnud ta õigustada oma endise kaasõpilase kuritegu. Ta näis olevat väga hea psühholoog, see doktor Mills! Ta seletas nimelt jubedat tegu hullumeelsusega. Juba Harvardis olevat Shaw tihti avaldanud hullumeelsuse tunnuseid. Teda oleks juba ammu pidanud hullumajja paigutama. See olevat talle ainus õige paif.

Mills oli nüüd korraga kuulus ja tunnustatud arst. Ükski eriteadlaste komisjonist, kelle kokkukutsumist Patterson nõudis, ei julgenud Millsile vastu rääkida. Shaw õnneks kuulusid arstid nende fanaatikute hulka, kes meelsasti kogu inimkonna paigutanuks hullumajja, wälja arwatud ainult wajalised arstid ja walwurid. Kohtul ei jäänud muud, kui nende üksmeelset otsust arvestada. See rahuldas osalt ka awalikku arwamist, kuigi ameeriklasele olnuks humitaw kujutleda Shaw ilmet elektritoolil. Aga see oli ainult lühike piin. Wõib-olla wäärieki Shaw pikaldasemat karistust. Enamik kujutab endale ühenduses hullumajaga ette hullusärki, külma dushi, toorest kohtlemist. Shawle kulus see tema teo eest päris ära. Kuid kättemaksuhimulised pidid Shawle osaksaama karistuse karmuses pettuma. Kuigi ta warandus oli professoriga kokku kuivanud — sest Patterson ja teised kaitsjad nõudsid kindlasti tõhusat tasu — jatkus sellest ometi veel nii palju, et waele hullumeelse saatust fergendada. Doktor Griggs, Bedlami ülemarst, lubas, et haige sai elamiseks omaette willa wäikeses aias, mida tema finnituse järele hoolikalt walwati. Willa oli luksustikult sisustatud. Seal leidus raamatuid ja wannituba ja teatawatel tingimustel oli haigel isegi lubatud vastu wõtta külalisi.

Shawd külastas mõnikord tema ema, sagedamini aga preili Bert, kes oli ta ema juurde elama asunud, kui mrs. Shaw oli end lastnud lahutada ja ta wallandanud. Ka advokaat Patterson ja doktor Mills külastasid teda. Samuti mõned kunstnikud ja kirjanikud. Üks maaliskoguni Shaw portree.

Pögenemine oli toimunud wägaltõrjalt. Balmur oli ajast leidnud mistripubeli, mis muudugi meelega oli sunn jätud, ja joonud enese piiri. Shaw oli segamatult wälja lahkanud. Lähedal maanööri wotas teda auto. Bedlam polnud Kanada piirist kangel ja tolliametnikud olid warahommikul tõepoolest näinud üht autot üle piiri sõitmas, mida juhtis noor naine — arwatavasti preili Bert. Autos istuwa mehe kirjeldus wastas Robert Shawle. Nad olid omanud korralikud dokumendid härra ja proua Thornstoni nimele. Auto oli hiljem tühjalt leitud kuskilt lähedalasuwa jaama juurest. Oletati, et mõlemad on asunud Montreali rongile. Kuid jaamas polnud nad pileteid lunastanud ja kontudktor mäletas ainult üht noort tüdrukut, kes wõis olla Kanada prantslanna. Wõib-olla oli preili Bert Shaw juba eelmises jaamas lastnud autolt maha, et jälitajaid lahus reisi- misega wüia segadusse? Arwati küll mõlemaid Windsor'i hotellis Montrea- lis nähtud olemat, kuid siis olid nad igatahes esinenud eri nimede all ja polnud saabunud koos. Wõib-olla olid nad mr. Mac Gray ja preili Laurier, kes hotellis oli paistnud teineteist tundwat, kuid keda hotelliteener Sherbrooke'is oli näinud sõbralikus westluses. Kindlasti olid nad samal päewal ja tunnil asunud läände sõitwale rongile.

New Yorgi linn nõudis põgeniku wäljaandmist. Endine mrs. Shaw, nüüd mrs. Jonathan Wild, oli põgenike tabamise eest määranud 10.000 dollarit. Jah, nii püüw wõib olla abielunaise wiha! Ja kuigi Kanada walitus polnud küsimust weel otfustanud, teatati Robert Shaw ja Jacqueline Berti isikukirjeldused kõikjale. Keegi Ottawa parlamendi nimekas liige wäitis, et Shawd ei saa Kanadas dieki kohelda kurjategijana, kuna kohus teda ülbse polnud kuriteos süüdi mõistnud. Küll aga wõis temas näha „soowimatut“ isikut, keda usalduswäärse walwe all wõis toimetada ühend- riikide piirini ja sealtsetele wõimudele üle anda. Ka preili Berti wõis pi- dada „soowimatuks“ isikuks, kuna ta polnud talitanud wastawalt wälja- rändamisfeadustele. Luuwäärne parlamendiliige ei leidnud aga, et tügile mingit huwi pakuks preili Berti pärast erilisi samme astuda.

Ulearume on wist mainida, et lehed olid üle külwatud põgenike püü- dega. Need olid muudugi professe'i ajast ja kolm aastat olid kindlasti mõ- lema näole jätnud oma jäljed. Pealegi polnud pildid kuigi selged ja ma loobusin Jacqueline Berti nägu kujutlemast.

*

Lundsin lõpuks tarwidust samuti põgeneda — mitte hullumajast, nagu Shaw, waid hullude eest, kes kõike seda loba olid kirjutanud. Keisil oli mul kaasas üks Shakespeare'i kõide ja La Bryere'i „Karakterid“, mille olin leidnud kuskilt Winnipegi raamatukauplusest. Prantsuse autor näis mulle wäga sobiw mu hingelise tasakaalu jaluleseadmiseks. Süwenesin ta meis- terlikku teosesse ja unustasin sealjuures aja ning ruumi.

Rong peatus Prints Alberti jaamas. Wedur toetas ja piduris kriiksus- sid. Astusin wälja. Olin küll restoran-wagunis sõõnud, kuid need toidud mind ei rahuldanud. Kõigis Kanada jaama-einelaudades leidis maitse- wat õunatorti warske koorega ja mul tekkis selle järele isu. Olin ülbse wäga mallas, kuid ma ei häbenenud seda tunnistada, nagu mõned teised täiskaswanud. Miks mitte elu lõpuni säilitada mõnd poisilikku joont?

Einelaugas kohtasin üht wana sõpra, keda ma ammu enam polnud näinud. Ta nimi oli James Urquhart ja ta oli shotlane, kes Calgary läheduses omas rantshi. Meie sõprus pärines ühisest ülesõidust Liverpoolist Saint Johni. See oli toimunud kewadel kahe wõi kolme aasta eest. Kuigi ta oli minust kakskümmend aastat wanem, oli ta mitmes tükis lapsikum ja me sobisime hästi. Endaloodud shoti murdes pärisin talt ta abilaasa ja laste järele. Siis tõmbas Urquhart mu kuskile pimedamasse nurka ja pakkus mulle wiskit. Selline lahkus shotlase poolt on juba eriline poolehoiuawaldus. Ja siis kõlas ärasõidu signaal. Urquhart hüppas wastas, suunas sõitwasse rongi ja mina otsisin üles oma waguni. Uusi reisirajad tuli peale ja kiiruga pörkasin ühega kokku. Mul polnud aega wabandada ja jätsin wabandused wagunis wiibimise ajaks. Seal ütlesin talle, et oma kohmakust wäga kahetsesin. Tema wastas, et polewat kõne wäärt. Ta oli suursuguse wälimusega mees, pikki, laiadõgne, peente näojoontega. Pidasin teda inglaseks, kuid ta kõneles ameerikapäraselt.

Mu kõrwal istus keegi noor tütarlaps wõi proua, ja kuigi mu mugamus selle tõttu kannatas, pean siiski tunnistama, et mul polnud midagi selle wastu. Piitlesin teda wargsi. Tal olid helepruunid juuksed, kergelt kongus nina ja hallikad silmad. Ta suu oli peen ja pisut jonnakas. Naisterõiwastuses ma pole küll asjatundja, kuid mulle näisid ta riided hoolimata nende lihtsusest elegantsed. Siis kartsin olla ebadiskreetne ja süwenesin jälle „Karakteritesse“. Seda nähes pöördus kena naaber minu poole ja palus ajalehti. Warsti oli ta süwenenud lugemisse.

Mind waldas soom korraks suitsetamisruumi astuda ja ma aietasin La Bryère'i oma kohta hoidma. Suitsetamissalongis wiibisin kaunis kaua, kuigi see oli tulwil. Neli meest mängisid innukalt pokerit, kuna wües — enne weendunud, et konduktorit lähenemas polnud — tõmbas taskust konjakipudeli ja hoolitšes selle sisse kahanemise eest. Kuna ma aga mängimisest ega joomisest ei hoolinud, läksin tagasi oma kupeesse, kus seltskond näis meeldiwam.

Mu weetlew naaber oli lehelugemisest loobunud ja kätte wõtnud „Karakterid“, uurides seda. Oli ta prantslanna? Ta inglise keele oskus tšegi kanadalase kohta oli olnud laitmatu. Nähes mind naemas, surus ta ümbersesti alla pahameele liigutuse ja andis mulle raamatu tagasi. Sealjuures wabandas ta jällegi korralikus inglise keeles.

„Te kõnelete prantsuse keelt, madam?“

„Oh ei... see tähendab — natukene... Koolis õpetati meile, aga teate ju, mis tähendab koolis! Tähtsin waadata, kas mäletan veel mõnd sõna... Andestage mu häbematus!“

„Palun wäga, madam! Raamat seisab teie käsutuses.“

„Olete wäga lahke... Kas olete prantslane?“

„Jah, seda ma olen.“

Mulle näis, et see asjaolu manas mu naabri huultele rahusolewa näeratuse ja see lõbustas mind.

Noor daam ehtas mulle sõbralikult mitmesuguseid küsimusi. Teda näis wäga huwitawat, kui mainisin, et sõidan kuueks kuuks päris tundmatusse ümbrusse indiaanlastelt karusnahku ostma ja karusloomi kütima. Kas

Heeri leidus veel indiaanlast? Kas meie ajal oli veel võimalik nädalaid ja kuid reisida, nägemata walgeid, tšiviliseeritud inimesi? Jutustasin talle oma muljeid, mida ta kuulas suurema huviga, kui naised tavalisti osutavad sedalaadi kirjeldustele. Ka esitas ta mulle sõrdlemisi üksikasjalisi küsimusi, sundides mind järele mõtlema asjade üle, millele ma waremalt kunagi polnud pööranud tähelepanu. Lõpuks küsis ta, kas tean Edmontonis mõnd head hotelli. Nimetasin talle selle, milles ma ise kawatsefin peatuda. Waewalt olin seda teinud, kui otsekohe kahetsesin. Mind tunti selles hotellis hästi — kuid mitte ainult peremees ei tunnud mind. Betsy, Patricia, Maud, Edith — kõigi ettekandjatega olin oma peatumiste ajal flirtinud. Need lasewad mind ehk selle noore daami silmis paista halvast walguses! Aga tühja kah! Mis wõis see noor daam mulle tähendada — mulle, põlisele metsamehele, kes määratud wallalisena elama, wõi muudu peaks loobuma oma seiklusrikkast elust, millest ma aga seni ei tahtnud kuulda.

2.

Ühises autos saabusime hotelli ette, kus meid wastu wõttis kelmika pilguga uksehoidja. Kirjutasin oma nime suurte tähtedega külalisraamatuse ja ulatasin sulle oma kaaslannale. Elsie S. Hearne Minneapolisest, kirjutas ta ja lausus:

„Mr. Hearne, mu abikaasa, sõidab mulle siia järele. Palun, andke mulle üks kõrwtiafetsawat tuba ja õelge mulle, palun, millal saabub Calgary rong.“

Tähendab, mr. Hearne tuleb! Käigu pörgu see mr. Hearne! Rahitsemata wälhendas mu nagu pahameelt, sest mrs. Hearne pöördus pool-kaastundliku, pool-iroonilise naeratuslega minu poole.

„Mu mees rõõmustab kindlasti wäga teiega tutwudes ja on teile tänuks hoolitsuse eest, mida osutaste mulle rongis.“

Portjee, kellele see jutt oli muutunud igawaks, küsis oma wõtmeid kõlistades: „Meil on wäga palju reisisjaid, proua — kas te ei eelistaks ühist, laia woodiga tuba teie ja mr. Hearne'i jaoks?“ Mulle näis, et daam punastas. Aga mõttest laiale woodile piisab juba, et inglannat sundida punastama. Ta wastas kaunis tõrjuwalt:

„Olen wäsinud ja wajan rahu. Mulle on wäga tähtis saada omiette tuba.“ Ta ta lisas: „Maksan iga nõutawa hinna. Kas telliksite takso — tahan jaama sõita. Pakid wõite wiia mu tuppa. Usun, et jõuan parajasti veel Calgary rongi wastu...“

Wannis mõnuses mõtisklesin olukorras. See naine ei wõinud mulle ju midagi tähendada! Olin seda endale juba wähemalt kümme korda õelnud. Ta weedab õhtu koos oma abikaasaga, kuna mina lähen Betsy, Patricia, Maudi wõi Edithiga kinno ja hiljem jäätist sööma. Milleks end wäsitada saawutamata sihtide järele jooksmisega! Maailmas leidub ju teisi mrs. Hearne'i taolisi naisi! Polnud võimalik, et tema oli see ainus...

Kell pool seitse sammusin söögisaali ja tellisin laua kolmele inimesele. Selles saalinurgas teenis Betsy, blondim kõigist teistest ettekandjatest. Usaldawalt jutustas ta mulle, et Patricia oli wahapeal abiellunud, Maud lah-

Kunud ja Edith Vancouveris se üle kolinud. Kõik uued olewat hirmus pirtsakad ja vaatawat kinnokutsumisele kui äärmisele häbematusesele. Kuid tema, Betsy, olewat just täna õhtul waba ja kinos olewat praegu kohutawalt põnew film!

Utlefin weidi pahuralt „jaa“ ning parajasti siis astusid mr. ja mrs. Hearne sisse. Tõusin, et paluda neid oma lauda.

Kus pagan olin ma mr. Hearne'i juba näinud? Ta omas peene, naeratawa näo ja suure enesekindluse ning kõneles waimustusega Calgaryst.

Ta polnud kindlasti mitte läänest, ja polnud kindlasti mees, kes paar aastat oli läänes elanud. Sest see maanurk jättis igale isikule oma pitsati, kuid mr. Hearne'il see puudus. Ta oli suurfigune nagu ta abikaasagi.

Kindlasti olin teda kuskil juba kohanud, ja mul oli keelel talle seda öelda, kuid waikisin. Mr. Hearne näis waimustatud minuga tutvudes ja polnud mind ilmsesti waremalt näinud. Kindel oli aga see, et ma ta naisega polnud waremalt kokku puutunud.

Pärast õhtustamist kurtis abielupaar reisiwäsimust ja lahkus. Sammuksin suitsetamisruumi ja ootasin seal, kuni Betsy, rietatud oma toredamasse kleiti, ilmub, et koos minna kinni.

Hilisel õhtunnil, kui Betsyga soovitasin romantilist jalutuskäiku, näpistas see õrn blondiin mind pahaselt käsiwarrest:

„Kellele wõi millele te dieti mõtlete, mu waikiw härra?“

„Mitte millelegi,“ wastasin.

See on säärastel juhtudel tawaline wastus. Sest kuidas wõisin ma talle öelda, et mulle lõpuks oli meenunud, kus ma mr. Hearne'i enne Edmontonis esitlemist olin kohanud?!

Tema oli see reisija, keda olin müükšanud Prints Alberti jaamas ja kelle ees hiljem wabandasin. Sama reisija, kelle wääririkus mulle kohe oli silma torganud...

Sellest probleemist jatkus, et mind kogu õõ hoida ärkweel. Kui mr. Hearne sõitis Winnipeg-Edmontoni rongil, kuidas wõis ta samal ajal wiihida Calgaryst saabuwal rongil? Wõi omas ta koguini teisi? Siis oleks kõik selge! Mrs. Hearne polnud talle kogu sõidu ajal heitnud ainustki pilku. Teadsin seda päris kindlasti. Lumbide kaupa olin waadanud ta ihuajaste sinihallidesse filmadesse, milles kelmikus segunes õrnuse ja kurwameelsusega.

Leidus ju ka teine seletus. Mr. Hearne oli ehk armukade ja spioneeris oma naist. Ta oli naisele seletanud, et sõitis Calgary kaudu, kuid tegelikult oli ta salaja tema järele Prints Alberti jaamas astunud wagunisse, et teda walwata. Kuid Hearne ei jätnud armukadede mehe muljet ja peaslegi polnud paar teineteisega eriti õrn. Olin Elsie juures — nimetasin teda mõttes pagana heameelega nii — märganud teatawat meelepaha, kui portjee oli teinud ettepaneku mehega wõtta ühine tuba. Mäletasin ka tooni, kuidas ta oli öelnud: „Maksan mida nõuate,“ wõi midagi taolist.

Oli wäga raske probleemi ükshüid elemente liita terwikuks. Ma ei saanud lahti mõttest „Nad elavad eritubades“. Ja mina, narr, olin oma õhtu meetnud selle labase ettekandjaga! Elsie oli saaki astudes kindlasti märganud, kuidas Betsy elawas westluses oli nõjatunud mu tooliselkale. Mis arwamine tal küll minust tekkis! Ma ei jõudnud ära oodata, millal mu sisseostud Edmontonis lõpewad, et kaduda põhjamaa põlistesse metsadesse, kust mind keegi ei leiaks. Ma polnud enesega rahul.

Loomulikult oli kõik mu enese süü, sest milleks oli mul waja armuda, nagu rumal koolipoiss! Armuda lootusetult, sest mõlemad Hearne'id olid ühepäewa-tutwused, keda ma arwatawasti kunagi enam ei näe!

*

Hommikueinel aga osutus mu arwamine ekslikuks. Istusime jällegi samas lauas ja Betsy teenis meid.

„Pean teile ütleva,“ alustas Hearne, „et tegeleme kino alal.“ Kinoasjandus oli siis alles tummfilmi staadiumis ega pakkunud kunstiliselt kuigi palju. Mu suunurk kerkis halvustawalt.

Smelik naeratus lewis üle mr. Hearne'i näo.

„Näen, et meie kinod teile suuremat ei meelbi... Noh, awameelselt öeldes, mulle kah mitte. Tahaksin walmistada midagi uut ja wändata tõstoludest filmi. Mu naine jutustas, et olete teel põhjamaa põlistesse metsadesse. Ja sellepärast tahaksin teile teha ühe ettepaneku.“

„Arististele ettepanekutele olen sama wastuwõtlik nagu iga teinegi,“ wastasin.

„Suurepärase! Mu ettepanekut wõib wäljendada mõne sõnaga. Mu naine ja mina tahaksime teiega liituda. Raha ei etenda mingit oja. Selge oma hind.“

Mu süda tuffus kiiremas tempos. Mäletan segesti, et pidin käre talle waigistuseks peale suruma. Ja ometi waidlesin wastu:

„Kas teate, mis tähendab põhjamaa?“

„Tahangi seda teada ja sellepärast teen teile ettepaneku kaasa tulla.“

„Siiski on ehk parem, kui teile seda weidi kirjeldan. Meie peamiseks tegewuseks on wõitlus metsiku looduslega. Mäti osutume wõidetuiks ja sa-geli tunneme soowi lumele heita ja surra. Kuid sel hetkel manitseb meid mingi siisähäl wõitlust uuesti alustama. Kuulume nende hulka, kes surewad püstijalu, ent teawad, et nad surema peawad. Meie pikk teekond on täis pseeckinud luid.“

„See on, tähendab, luuleline wiis mulle selgitada, et teie elu pole kerge,“ tähendas Hearne naeratades. „Kuid aimasin seda ette.“

„Jaa, aga peate arvestama, et mu luuleline wäljendusoskus on piiratud ja ma tõstoludele lähedalegi ei küüni. Need on kurwemad kui oskan teile kirjeldada.“

„Seda parem. Kinooperaatorile pakub see just huwi. Kas teate, härra Walferdin, et keegi suur keskaja kunstnik — minu mäetawuse järele oli see Grünwald — laskis enesele Kristuse maailmiseks risti lüüa kurjatõrjija, et maaling tuleks hästi tõetruu.“ Ja mõistatusliku naeratusega lisas ta: „Kui maalikunstnik oleks rasutatud filmi wõimalusi... Kujutlege, härra Walferdin, et mulle saaks osaks õnn teie surmaheitlusest filmida — teie tõe-

list furnabeitlust! Milline meistriteos sellest saaks!"

"Jaa, aga publik seda kunsti ei mõistaks..."

"Mehe toonis leidus midagi, mis mulle meeldis. Ta sümpaatne nagu ja ilusad heledad filmad, mis peegeldasid intelligenti ja siirust, olid juba enne äratanud mus poolehoidu.

"Mr. Hearne, kui asi puutuks ainult teisse," jatkasin siis, "alistustsin ehk kiisatusele, kuigi mu eelseisew reis pole naljaasi. Aga mis saab mrs. Hearne'ist? Päew päewa järele tuleb edasi liikuda suuskadel. Kõige raske on igatahes sellel, kes tallab teed koertele... tean küll, et see jääb minu ülesandeks — kuid olen sellega harjunud."

"Oh, teeme seda waheldumisi! Olen alati sporti harrastanud."

"Sport on hea ettevalmistus, mõõnan seda. Kuid mäletan üht kuuljat Dale'i ülikooli sportlast, kes oli suusatamises meister ja minuga korra kaasa tuli. Ta kukkus äkki pikali, nagu oleks keegi talle kirmega pähe löönud. See on spordist süiski hoopis erinew, mu härra..."

"Tean seda..."

"Aga sealjuures ei mõtle ma mitte teile, mr. Hearne. Mees peab julgema riskida ja nii sümpaatne kui mulle ka olete, ei leia ma endal mingit õigust teid seiklustest tagasi hoida. Tuleb meeles pidada, et koerad — muide, wajate häid koeri ja need on kallid — on raskesti koormatud. Minult kõwal, siledal teel allamäge võib istuda kelgule ja lasta end wadada... Kuid enamasti tuleb meil liikuda suuskadel ja suusatamine on waga pingutaw."

"Oh, mu naine on ka sportlanna. Läänes kuulus ta ühte spordiklubisse."

"See tähendas kolm korda nädalas kaheks tunniks jalutama minna — muidugi ilusa ilma ja hea lumega. Aga tormid? Ja 40—50 kraadi külma? Ja ööbimine telgis? Ja päewad ilma toiduta?... See kõik ei ole midagi daamile."

Nüüd kostis haruldaselt meeldiw meloodiline hääl, mida kuuldes mu süda hakkas kiiremini põkkuma.

"Arge minu pärast muretsege," ütles Elsie. "Olen kõigeis walmis... Ja ma tunnen teie wastu suurt usaldust..."

Wiimane lause öeldi sellise innu ja südamlikkusega, et mu wastuwäited warisesid kokku nagu kaartidest maja, millele puhus õrn naifesuu.

"Teen teile järgmise ettepaneku," ütles Hearne kähku. "Teie ei muuda oma kawatjustes midagi. Ostate karusnahku kokku nagu alati, ja mina annan teile summa, mille mult nõuate."

"Te ei anna mulle midagi!" hüüdsin. "Kui saan ajada oma äri, olete mulle ainult reisikaaslased. Aga te peate endale ostma koerad, kaks kisku, ühe telgi..."

"Kaks telki," parandas Elsie.

Kuid selle tähendust ma koe ei taibanud.

"Tuleb muretseja ka toidumoonna... Lähen täna pärast lõunat sisse-õste tegema — võite mind saata."

"Ja millel asume teele?"

„Enne einet kõnelesin just ühe mehlega Athabascast. Ta ütles, et lund weel ei ole, kuid Athabasca jõgi on külmunud ja jää näib kandvat. Siis wajakšime ainult weel koeri, kuid juba homšeks saakšin neid muretšeda fakšteist — igaihele meist neli . . .“

„Wõtke juba wiisteist,“ ütles Hearne.

„Kuid neljast iga kelgu jaoks jatkub.“

„Tagawara pole kunagi kahju teinud. Loomulikult tasun ise lisakoerte eest, sest ostate need minu soowil.“

„Head koerad on kallid.“

„Härra Walserdin,“ sõnas Hearne peagu käsikawal toonil, „kinnitan teile lõplikult, et raha küsimus minu suhtes ei takista. Olen walmis maksma ja maksan parimate koerte eest, mis te leiate. Ütlen „parimad“ ja kordan, et maksan, mis nõutakse.“ Naeratades lisas ta: „Kinoasjandus on ju kullakaewandus . . .“

*

Hearne oli pööraselt kiirustaja, kui mitte öelda kannatamatu inimene. Nähtawasti walitses ka kinomaailmas põhimõte „Aeg on raha“. Halb oli aga see, et ta kannatamatus nakkas. See waldas ka mind ja ainult Elsie näis meie reisišetskonnast täiesti rahulik. Meil olid kasutada wäga head koerad, warustus, toidumoon ja kelgud. Laadisime kõik peale koerte kaele suurele töowankrile ja ronisime ise otsa. Hearne oli palganud parimad hobused ja me jõudšime halvast teest hoolimata (tol ajal polnud weel raudteed) rekordilise kiirusega Athabascasse.

Kõlla sisse sõites märkasin wäikest tõmmunahalist meest, kes mind sobusalt eesnimepidi hüüdis:

„Hallo, Louis!“

„Hallo, Mac . . .“

See oli Mac Dough, fuller, kauge põhja kirjakandja, šhotti segawereline, kes koerteajajana oli ületamatu.

„Louis,“ hüüdis ta mulle, „kui enne mind fort Chamberyst möödute, ütelge kapral Dalrymple'ile, et ma postiga warsti saabun. Afun ülehommne teele ja saan ehk teid weel kätte, nii toredad, kui teie koerad ka on . . .“

„Mis see Chambery on?“ küsis Hearne.

„Chambery on üks politšepost põhja-läänes, kus me end weidi soojendam. Sealt leiate kapral Dalrymple'i, ehk Dal'i, nagu teda omawahel nimetame; ta pakub meile kindlasti klaasi punšhi.“

„Kas sedaforti poste leidub palju?“ päris Hearne edasi.

„Jah, kuid kallis kangel üksteisest. Athabascat ja Mackenzied walwatakse õige põhjalikult. Siin walitseb ju hoopis teisugune oluford kui mujal maailmas. Niipea kui kaks meest koos wiibivad, peab üks neist käsutama ja teine sõna kuulma. Wastuhakkamist karistatakse surmaga ja loodus ise wiib otsuse täide. Homšest alates ei tohi te enam tunda nalga, külma ega wäsimust, sest hetkest, millal tunnistatakse, et halb on olla, ootab inimest siin surm. Kas see ei tekita teile hirmu, Hearne?“

„Midagi ei tekita mulle hirmu,“ sõnas Hearne naeratades. „Wõib-olla ainult üks asi, aga see on siit eemal.“ Ta pöördus Elsie poole ja nad wahetasid naeratuse.

Kawatšesin õõ meeta Uthobascas, kus meil diekt polnud palju teha. Hearne oli läinud kulla lonkima ja mina juhtisin Elsie järjute jöekaldale, kust silmitsesime ümbrust.

Tagasi jõudnud kopitanud laudadest barakk, mis nimetas end hoteliks, ootas meid üllatus. Sõime rikkalikult halba toitu ja siis wiis Hearne meid wälja. Ilm oli külm ja tähed särasid.

„Klus õõ, eks ole, Walferdin?“

„Mäete weel palju selliseid,“ wastasin.

„Loodan seda... Aga kas te ei leia, et tänane õõ oleks reisiks ütlemata ilus?“

„Hearne, — inimesed, kes ärasõidul wäsimatud, saabuvad tawaliselt poolhurnult kohale. Minu arvates peakšime magama heitma.“

„Ei, ei, Walferdin! Me ei heida magama! Mume ofsekohe teele. Kelgud on juba lõunast saadik walmis. Midagi ei pea meid siin kinni.“

„Siiski — wajadus nii korralikult wälja puhata kui wõimalik... Selle te unustasite... Tegelete filmidega, Hearne, ja sellepärast on täiesti loomulik, et seiklused teid meetlewad. Kuid kauges põhjas kaineštute. Meie, kes me seallset olukorda tunneme, oleme seiklustele ette walmistatud. Uskume neile wastu, kui pole parata. Kuid püüame neid wältida, kui wähegi wõimalik, sest neid leidub juba niigi soowimatult palju.“

„Teil on täiesti õigus,“ ütles Hearne. „Kuid olen otsustanud, et asume täna õõsel teele.“ Ta rõhutas sõna „otsustanud“.

Mind waldas wiha.

„Ah! Teie otsustasite? Ja millise õigusega?“

„Kuulge, Walferdin, te ise rääkisite, et kui siin kaks meest on koos, peab üks neist paratamatult olema käsutaja...“

„Mul pole hetkekski pähe tulnud, et õpilane wõiks õpetajat hakata käsutama... See pole kellegi kord. Millise õigusega julgete siin korraldust teha?“

„Waadake teda ometi,“ hüüdis Elsie. „Waadake teda ja õelge, kas mr. Hearne pole nagu loodud juhiks!“

Elsie hääl rahustas mind. Polnud enam kahtlust, et ma Hearne'i sõna kuulan. Wäga weider nähe. Paar sõna Elsielt ja ma muutusin passiivseks, kuigi sisehääl mulle sosistas, et selline tahteõõ nõrkus wõib meid wastu wiia hirmsatele katastroofidele. Põõrdusin Elsie poole ja sõnasin tafa: „Hästi, olen walmis teele asuma.“

„Tänan, Walferdin!“ ütles Hearne imelikult õrnalt, peagu liigutatult. „Mul on ka omad põhjused, mida teile hiljem seletan. Ja kui nõustute teele asuma, nõustun ka mina omalt poolt teie juhtimisele alistuma. Pean teile ka ütlemata, et täna pärast lõunat tegin wäikese äritehingu. Tahtsin kohalikke elanikke filmida (mäletasin tõepoolest, et Hearne oli oma apa-raadi kaasa wõtnud) ja wäntasin parajasti, kui kuulsin, et teie tuttav kirjakandja Mac kiitis seal mõningaid loeri. Otsin need ära ja nüüd on meil üheksa toredat loera weel lisaks. Nii-siis kokku kakskümmend neli loera, Walferdin! Wõime iga kelgu ette kahe wahetusega rakendada neli loera. See tähendab kiiret edasijõudmist!“

„Püha taewas, see on ju pillamine, Hearne! Ja millega me seda koerakarja söödame?“

Mulle näis, nagu surunuks Hearne tagasi ohke.

„Kui toidust puudus tuleb, peame halvemad tapma, et paremaid toita. Usun, et niiviisi talitataksegi.“

„Jaa, täiesti õige. Mind ennastki tabas korra selline oluford. Aga see on kohutaw, kui weidigi loomi armastatakse... Olete julm, Hearne.“

Mulle näis, nagu läbinuks teda wärin. „Julmus on sageli olufordast dikteeritud...“ sõnas ta weidi ebakindlal häälel.

„Nii-süis asume teele!“ ütlesin. Kuid tundsin, et ma sel hetkel peagu walmis olin Hearne'i, iseennast ja koguni Elsie't wihkama.

3.

Jää Athabasca jõel oli hea ja lund polnud peagu üldse. Selle asemel, et pikkade raskete suuskadega end waewata, seifime kelgu tagaotsas püsti, hoides kinni lihtjast nahkrihmast, ja lastime end wäledatel koertel jõgepidi edasi wadada. Meid õhutasid weelgi kiiremale jooksmale wabalt keldude kõrwal jookswad koerad. Teadsin küll, et selline kihutamine ohtlik, sest jääs wõis leiduda pragusid, kuid olin muutunud hoolimatuks. Koerad küll tunnewad pragusid juba kaugel ja keerawad kõrwale, kuid see sünnib järskude hüpetega, mille juures kelgujuht wõib kaotada tasakaalu. Jüüsika seaduste järele pidanuks 15 kuni 20 kraadi külma käes liikumatult seifew inimene külmuma purikaks. Kuid sellest hoolimata olin üleni hiline ja teadsin, et samuti oli lugu ka mu reisikaaslastega.

Koer wõib tundide kaupa joosta, kuid mitte süis, kui tal wadada raske koorem. Iga tunni tagant hõikasin „Dhoho“, milline sõna nagu nõiawael peatab koerad isegi täiel jooksul, hüppasin maha ja hoidsin kelgu paigal. Imestusega märkasin, et Hearne ja tema abikaasa olid seda toimingut otsekohe taibanud ja jäljendasid mind üllatava osawusega.

„Elsie on wiimastel aastatel igasugu sporti harrastanud,“ seletas mulle Hearne, kui rakendasime uusi koeri keldude ette. „Usun, et ta paneb teid hoolimata oma näiliseft õrnuseft imestama... Mina näiteks olen halvemini treenitud kui tema,“ lisas ta taqasihoiblikult. „Ma ei ole wiimasel ajal palju wälja saanud — peagu üldse mitte... Kuid olen harrastanud rootsi wõimlemist...“ Ta puhkes waljusti naerma ja lõpetas: „Ja wäga palju külmaweerami... Külm dush hoiab keha tasakaalus, Wasserbin.“

Mulle näis, et Hearne'i mõte — öösel sõita — ei osutunudki halvaks. Selle asemel, et öösel puhata, magasime mõni tund kuskil tuulewarjus kahwatu päikese paistel.

Mu üllatuseks oli see jällegi Hearne, kes mu äratas. Miihästi tema kui ka Elsie telk olid juba kokku keeratud. Läheduses põles tuli ja Elsie praadis pannil raswatükikesi. Koerad olid juba keldude ette rakendatud ja lebasid potawalt aifade wahel.

„Koerad on juba söönud,“ ütles Hearne. „Teeme sama ja sõidame edasi. Kas tahate, et aitan teil telki kokku panna?“

„Hearne, olete imetluswäärne. Kuid kas suudame kaua seda pörgu-
liffu tempot taluda?... Mis kasu on kihutamisest, kui me mõne päewa pärast ei suuda jalgagi liigutada? Talitame ju nagu rumalad noored!“

„Aga teifelt poolt peakfime jääd kafutanta, kuni fee püfib hea — kas pole? Wõib-olla ei faa me warsti enam jõe mööda sõita. Minewal nädalal filmitfesein tähti. Nad olid suured ja liikumatud. Kuud ümbritfese waewaltnähtaw rõngas, merelinnud on rahutud, hundid uluvad, ilmad on äkki muutunud soojemaks, tuul, mis puhus waheldumifi igast ilmakaarest, on nüüd juba paar päewa püfinud läänes... Mul puuduwad küll teie kogemused siinse ümbruse suhtes, kuid mulle näib, et nendest tundesmärkidest wõib järeldada tugewat lumesadu. Mis teie armate?“

„Dlete imetluswäärne inimene, Hearne. Teie tähelepanekud on õiged ja ma usun, et samuti on lugu ka teie poolt tehtud järeldustega...“

„Kas sellisel juhul tapawad meie koerad end teie armates filedal jääl kibutamifega rõhkem kui koormaga läbi pehme lume sumades?“

Neile wäidetele ei saanud wastu waielda. Mulle isiklikult oli ükspuha, kas ma nii pikal teekonnal paar päewa wõidan wõi mitte. Kuid mu imelikust kaaslastest hoowas selline salapärane mõju, et waikfisin ja lastfin tal talitada, nagu ta heats arwas.

Elsie oli peki lõiganud õhufesteks tükkideks ja need kõigi reeglite kohaselt ära praadinud. Ka selles suhtes imetlesin ta oskust. Tee oli lihtsalt wõrratu. Kiitfin seda ja Elsie tähendas naeratades, et talle maifese ainult kõige parem tee ja ta oli selle walinud enese maifese järele. Toidumoono ostmise Edmontoni oli jäänud tema hooleks ja ma mäletafin, et olin ülalatatud ta ostude odawusest, kui oma osa maksin — wõi igatahes seda, mis ta minu osana nimetas. Sealjuures oli kõik otse filmatorkawalt hea wäärtusega. Kuid mul polnud aega selle üle mõtistleda...

Hearne'i oletused täitusid juba õffel. Olime umbes kolmkümmend miili weel fort Chamberyst eemal, kui lumesadu üha tihenes. Õfustasime telgid üles lüüa. Hommikul olime pooleldi lumme maetud — wähemalt Elsie ja mina. Wäsimatu Hearne oli juba tunni aja eest tõusnud ja nagu ta naine ütles, läinud kuivi õffi otsima.

Warsti kuulfime läheduses pauku. Kaksikümmend minutit hiljem ilmus Hearne naeratades, tore põdrasink õlal.

„Mul oli õnne,“ hüüdis ta eemalt. „Puurägastikule lähenedes nägin elukat wiieteist meetri kaugusel tõuswat ja mulle otfa wahtawat. Kuna teie Elfiega hoolitfete tule ja toidu eest, wiin koerad looma juurde. Nad saawad toreda kibutäie ja meie tagawarad püfiwad selle tõttu kauem.“

Nüüd märkafin, et mees, kes oli külmawereliselt kõnelnud koerte õhwerdamifese, tegelikult hoidis neid wäga. Ja koerad näisid seda tundwat. Ka mulle meeldis fee mees iga päewaga enam. Kartfin waid, et meie süwenew sõprus tähendab uut takistust Elsie ja minu wahel.

Hearne saabus hüplewa, werest nõretawate lõugadega koerakarjaga tagasi. „Õh, fee oli alles pilt, kuidas nad põdra kallale tormasid! Ei kulunud kaua, kui kõik oli häwitatud. Nüüd wõin kujutleda, kuidas hundid omo saagi lõhki rebiwad.“

„Ja teie jätsite selle sfiseeni filmimata!“

Hearne lõi käega wastu laupa.

„Ma tainapea! See ununes mul hoopis! Kus olid ometi mu mõt-

ted! ... Aga eks tulevikus leidu veel võimalusi!"

Mootsini lume jägavusi. „Mac ei jõua kindlasti enne meid Chambersse. Tal kulub vähemalt kolm päeva maa katmiseks, mille meie ära sõitmine kolmekümne kuue tunniga. Ja wõib-olla ei asugi ta täna veel teele..."

„Siis saab ju kapral Dalrymple oma posti alles kolm päeva pärast meie saabumist..."

„Täiesti õige..."

Mulle tundus, et Hearne wahetas naisega kiire pilgu.

„Ruigi lumefadu kestab, wõib wist jõe pidi effimist kartmata edasi sõita," arwas Elsie.

„Seda küll. Kuid lumes reisimine pole mugaw. Nüüdsest peale peame sõitma aeglasemalt ja koerte ees teed tallama. Chambersse on vähemalt veel wiieteist tunni tee. Miski ei takista meid seda ära sõitmast kahes järgus."

„Me liigume edasi," ütles Hearne kindlast. „Enne sööme tugewasti. Ja mina asun koerte ette teed tallama... Olen raskem kui teie, Walferdin, ja järelikult on mu jäsed jägavamad... Loomadel on niivõisi vähem waewa. Kui wäsin, asute teie minu asemele."

„Digu," nõustusin. „Eks näe, kes seda mängu kauemini talub. Teie õpetate mulle oma aparaati käsitlema ja mina tunnen teatawat lõbu teid filmida, kui lumel lamate ja õhku ahmita!"

Hearne'i filmi tekkis kelmikas pill. „Lore, mu pois! Ja ma nime-tan teile kellegi, kes selle eest hästi palju maksab. Leidub vähemalt üks isik, kes tunnistab selle filmi meisterteoseks!"

Kuid seekord ei paistnud Elsie Hearne'i rõõmu jagawat. Nii leidis ükfit-hetki, mis tundus, et nende abielus puudus kooskõla. Milline weider mõte, kasutada mitte ainult eraldi tube, waid ka eraldi telke!

*

Kuna Hearne oma tahtmise läbi surus, jatkasime reisi ja jõudsime järg-misel hommikul kell kümme Chambersse. Hearne nõustus seal ööd puh-kama ja alles järgmisel päewal edasi liikuma. Seekord oli ta mõistlik.

Fort oli lihtne blokkhoone ja sisaldas kolm tuba. Dalrymple elas see-kord üksinda. Ta pakkus mulle ja Hearne'ile ööbimiseks oma tuba, kuna Elsie wõiks magada kõrwaltoas. Naised on kaugele põhjas haruldased aar-ded — eriti aga walged naised! Härrad, ja Dalrymple oli seda, otse püüd-sid üksteist üle trumbata wiisakuseawaldustes nende wastu. Maal, kus ei leidu naissi, armutakse hõlpsasti.

Dalrymple tegi meie arwukat koerakarja nähes suured filmad.

„Need on filmioperaatorid," seletasin talle. „Nad annavad rohkem raha wälja kui teie ja mina eluilmas oma rahakotis näeme, mu wana hea Dal! Ja selliseid inimesi meie sugune alati ei mõista..."

„Wäga õige," mõdnas Dal.

Ja ta tegi uuesti suured filmad, kui Elsie nähkade seeft koorus wälja weetlem naine.

„Püha taewas!" hüüdis ta. „Milline naine!"

„Jaa, mu wana Dal! Olen õnneleen, et taewas saatis mulle sellise reisikaaslase!“ Dal mõttis mind kadeda pilguga.

„Ei, noh, midagi niisugust, Louis!“ ütles ta lihtsalt. Ta oli mind alati nimetanud eesnime pidi. Täna püüdis ta meie sõprust veel eriti rõhutada, et Elsiele jääks taast hea mulje.

„Walmistan kohe toreba hommikueine,“ ütles ta. „Ei, madam, laske mul üsfinda teha... Müüd olete minu juures ja ma ise hoolitsen oma külaliste eest... Kuigi ollakse lihtne politseiülem,“ tähendas ta teatava uhkustundega, „ollakse siiski teadlik, mida nõuawad head kombat... Mu armas ema ei lastnud mind asjatult kaswatada Warwickshire'is... Jah, wana Inglismaa, wana wäärt Inglismaa!... Laske ma askeldan üsfinda.“

„Te pahandaksite teda,“ keelasin Elsie. „Dalil on kuldne süda!“

Dal tänas mind naeratuslega. Konserwikarpide ja kastrulitega kolistades küsis ta meie kahekesi jäädes: „Kas usute, et need kaks ka mind oma filmis jäädwustamad?... Film rändab ju fogu maailma läbi, eks ole?... Kujutage endale seda ette! Kirjutaksin oma wanematele, et nad walwaksid, kui film tuleb Warwicki kinosse, ja siis näewad nad mind nii, nagu olen. Mu isa on endine sõjamees... Ta on omaette number, see minu wana! Tal on taewas teab mitu medalit... Tema mulle kõige esmalt õpetaski, mis tähendab sõna „au“. Ja kui „Prince Alberti“ politseikafarmu astusin, wiiski selle sõna järele talitamine mind edasi. Politseiülemaks sain hoopis warem kui minust wanemad mehed... Meie politseikorpus siin põhjas on elitikorpus, mille taolist mujalt maailmast ei leiaq. Olen praegu nagu aseluningas oma mitmesajatuhande-ruutkilomeetrilisel maalal...“

Teadsin, et Dal oli mees, keda ta ülemused usaldasid, ja ta pälwis nende usaldust täiel määral. Erilisi waimuandeid tal polnud, aga mida ta ise tähendas sõna „au“ kohta, selgitas see küllaldaselt, miks ülemused just teda olid eelistanud sellele wastutusrikkale kohale.

Ta oli kõigiti kena ja armastuswäärne majahärra. Ta ei eistanud ainultki sobimatut küsimust, waid läitus igati wastawalt headele kommetele. Külaliste puhul oli ta kaela pannud luminalge krae ja selga tõmmanud oma esindusmundri — punase kuue kuldnöõpidega. Ka oli ta wärskest habeme ära ajanud ja pani meid oma pidulikkusega piisut piinlikku sekkuforda.

Wiskit pakkudes wabandas ta Elsie ees sellega, et farm klišina õigustawat wahel kangema märjukese tarwitamist arstimina — mitte joowastuswahendina...

Olin loomulikult juba Hearne'iga filmimiseft rääkinud. See meelitas ta huultele kelmika naeratus, nagu seda tema juures juba paaril korral olin märganud, kuid millele ma seletust ei leidnud. „See on alles mees!“ hüüdis ta tunnustawalt. Ja wiisakusega, mis kõlas ehtne, lühas ta: „Usun, et teie olete samast sordist!“

Pärast hommikueinet kasutasime põhjamaade lühikest päewawalguft Dalrymple'i filmimiseks. Tegime taft wõtteid koertega ja relwadega, esindusmundris ja harilikus riietuses, saabastega ja suuskadega...

Hearne'i ja Elsie näis filmimine kummaliselt lõbustawat. Tundus, nagu tekitaks see Hearne'ile mingit erilist nalja. Ja samuti leidis Elsie jagegi naermiseks põhjust.

Lõunajook mõõdus ülewas meeleolus. Hearne oli haruldaselt meeldiv ja waimukas seltskonnainimene. Dalrymple otse säras waimustusest selliseid külalisi kostitada. Magama heites ütles ta mulle: „Teie sõber on tõepoolest wõrratu! Ta on ju lord, ehtne lord... Ja ta naine on lumiseluke...“

Need' olid Dal'i üliwõrded.

„Peab oma filmaga nägema, et temataolisi naisi olemas — muidu seda ei usuks,“ jatkas ta. „Waadake, mõtlen sageli ajale, millal lähen puhkepalegale — mitte siin Sumalast mahajäetud maal, waid mu wanas Warwickis, nagu mu isagi... Jah, kas wõib maailmas olla armsamat paika kui Warwickshire... Kuid milleks kõnelda paradüüsi inimesele, kel pole sellest aimugi... Nii-siis mõistate — selline naine kuluks mulle ära... Kuid ma ei leia teda... Nii suurt õnne mulle juba osaks ei saa... See naine on ainulaadne. Järelikult pean leppima jälsendiga, parimaga, mis ma leian. Jälsendatud mrs. Hearne peaks lõpuks olema pensionäriks hea küllalt!“

*

Järgmisel päewal saatis ta meid weidi, „et meie teed tallata“, nagu ta ütles. Kvoos pidasime weel ühe sõõmaaja ja siis lahkus Dal. Meid waldas imelik kurwameelsus, millest me kuidagi jagu ei saanud. Waatasime Dalile weel kaua järele, kui ta filmapiiri taha kadus.

Hearne'il ei paistnud enam olewat kiire. Ta näost peegeldus tõsidus, mille taolist ma tema juures waremalt polnud märganud. Näen ta ilmet weel praegugi waimusilma ees. Seisime kolmekesi kingul ühe Athabasca harujõe ääres. Ilm oli sume ja ilmestis ähwardas uus lumesadu. Seisim abielpaar Hearne'ist weidi eemal ja silmitsesin neid. Mees nõjatas oma pisut wärisewa kae noore naisse õlale, ja mulle näis, nagu surunuks ta sõrmed frampilikult läbi nahkmantli naise lihase. Dal oli juba üsna laugel ja kadus jõekääru taha. Dmeti wahtis Hearne talle ikka weel järele. Mulle igawikuna näiwa ajawahemiku järele pöördus ta minu poole. Ta oli kohutawalt kahwatu, nii et kartsin, et ta on end wiimastel päewadel üle pingutanud ja langeb kokku. Ta ohlas sügawalt. Siis kõneles ta ja ta sõnad tekitasid minus algul imestust ja siis wiha.

„Härra Walferdin,“ ütles ta, kuigi me ammu juba oma kõnetlustes olime loobunud tarbetust „härast“. „Härra Walferdin, saabunud on tähtis otsustamise hetk. Me ei reisi põhja, waid pöördume lääne poole ja rosnime üle Kaljumäestiku. Usume otseskohe teele.“

„Wõite küll hoobelda, mr. Hearne, et omate tubli annuse häbematusi!“ ei suutnud ma end talitseda. „Leppisime kokku, et saadate mind mu tarawisel teekonnal. Kui me siit läände pöördume, jõuame otseteed maas-alale, mida isegi indiaanlased kardawad ja mis kiskjatelegi liiga halb. See on kõrge mäestik kivistikkude ja jääliustikkudega ning iasugu hädaohutudega, mida wõib kujutleda. Pealegi puuduvad seal teed — wähemalt kõneldaksse nii. Kullaotsijad on tagajärjetult waewa näinud mäctippude otsimisega.“

millest pääseks üle. See on furma ja õuduste maa... Loomulikult ei saanud ma teile pakkuda ohutut reisi, kuid rohtlasti saab ikkagi läbi, kuigi ka siin varitsevad mõnesugused hädaohud. Nägedes ähwardavad meid iga minut lawiiniid... See tähendab furma teile, mulle, ja mis veel hullem, mrs. Hearne'ile. Ei, ja veel lord ei!"

"Härra Walferdin, ma ei nahjata. Me suundume läände..."

"Aga lõpuks," hüüdsin kannatamatult, "kes te olete, et mulle käste jagate?"

Ellie haaras mehe käe. Ta oli sama kahwatu nagu Hearnegi ja mina kindlasti punetasin wihasi... Hearne sõnas aeglaselt, leebel, peagu kurwal häälel:

"See pole käsi, härra Walferdin, waid palwe... Kes ma olen?... ütlen seda teile: olen Robert Shaw, kes hullumajasti põgenes, ja daam, keda peate mu abikaasaks, on preili Jacqueline, teie kaasmaalanna..."

4.

"Nagu walgust rabatud" on kulunud sõrmlus, kuid wahel on sellised sõrmlused ajendamatud. Lühidalt — kaotasin kõnelemiswõime. Ja kui lõpuks jälle sain sõna suust, waidlesin ainult sõbralikus toonis ja oma parema äratundmise põhjal wastu. Sest mu otsus oli otsekohe tehtud. Robert Shaw ja Jacqueline Bert wõisid mu abi arwestada. Ja ma usun, et nad ei kahelnud selles hetkegi.

"Nii-siis on olukord järgmine," ütlesin. "Dete lahkunud maa-alalt, kus teateid kiiresti edasi antakse. Kino on dieti väga heaks katteks. Dalrymple ei aimanud kindlasti mitte teie reisi tõelisi eesmärki, samuti nagu minagi. Kogu põhjamaal näib see seletus täiesti loomulik. Rewabel rändame rahulikult jälle tagasi, kui keegi Kanadas enam Shawga ühenduses olewat lugu ei mäleta. Selleks ajaks on teid juba kõitjalt tagajärjetult otsitud. Milleks wastu minna tarbetuile hädaohtudele, kui selleks tööpoolest pole mingit wajakust? Keegi ei tule selle peale, et mr. ja mrs. Hearne, kes minuga rändasid põhja, wõiksid olla Robert Shaw ja Jacqueline Bert."

"Eksite," ütles Shaw. "Mu armas Louis — te lubate, et nimetan teid eesnimelise? Edmontonis kui ka Athabascas teab täna igauks, kes me oleme, ja Dalrymple saab seda ka teada, kui Mac toob talle posti... Paistab see teile imelik?"

"Jaa, väga," tunnistasin.

"Kas mäletate, kui kiire mul oli Athabascast lahkumise?"

"Jah, mulle tundus see imelik."

"Postimajast möödudes kuulsin postiametnikku seletawat, et ta saanud telegrammi, milles antud meie wanqistamise käsud. Sellepärast oli mul tähtis Chambery politseipostisti enne kirjakandjat mööduda. Homme wõi ülehomme saab Dalrymple käsu, mis talle kindlasti tekitab meeleshärma. Kuna ta on kohusetruu mees, ei kõhkle ta selle täitmisega. Ja kui temast õige mulje sain, ei aita altkäemaks tema juures midagi. Seda parem muudugi talle endale ja seda halwem mulle."

"Kuidas wõidi seda teada saada?"

"Mu kallid Louis — nii hästi! kui iga wlaan ka wõib olla ette walmistatud, mõni puudus leidub selles ikkagi ja see wõib teinekord saada saatus-

lituks. Postiametniku sõnu kuuldes tundus mulle kõik kofku warisemat. Kogu Kanada filmimise ettekäändel läbi reisisida, kuus kuud metsikus läänes meeta — see polnud minu meelest halb plaan. Montrealis ei saanud ma laewale asuda; mul oldi liiga tihedalt kannul. Loomulikult olid kõik sadamad ja piiripunktid saanud minu kohta teateid. Nii-siis jäi filmiaparaadiga teeleasumine kõige paremaks plaaniks. Sellel oli wäljawaateid õnnestumiseks — see pidi õnnestuma... Aga seal sattus liiwatera rataste wahela... Wõite endale kujutleda, et enne teeleasumist warustasin end rikkalikult pangatähtedega. Tšekiraamatu ja dokumentidega — isegi osawalt mõltsitutega — polnud midagi peale hakata. Ja siis tegin ma ääretu, andestamatu rumaluse: wõtsin kaasa ameerika dollareid... ütlete mulle kindlasti, et Kanadas on suurel arwul ameerika dollareid käibel... Wäga õige. Kuid ei juhtu igapäew, et keegi teeks suuri sisseoste puhtal kujul ameerika dollarite eest. Selles seisiski mu rumalus... Nupukas kaupmees tegi sellest otsekohse oma järeldused... Pean teile weel ütleva, et mu naine on lubanud kümme tuhat dollarit autasu isikule, kes ametiasutused juhiks mu jälgedele. Kümme tuhat dollarit!... Ah, mõtlesin praegu, Louis, et on päris hea, kui teate, mis ma wäärt olen... Kui teile meeldib kümme tuhat dollarit teenida..."

"Kelleks te mind peate?" küsisin järjult.
Shaw suu tõmbus naerule.

"Näete, et teid õieti hindasin, kui palusin teid meid kaasa wõtta... Kümme tuhat dollarit! Sellest summast tunnen oma naise wäiklust!... Kui mina kedagi wihkaksin, annaksin sada tuhat, wiis sada tuhat dollarit, kogu oma waranduse, kui see wajaline..."

Ja ta lühas kummaliselt kergel toonil: "Kuid ma ei mõista wihata."

Küsiwat pilku mu filmis märgates, seletas ta edasi: "Ah jaa, Ellis Lowton!... Ma ei teotsenud mitte ainult kättemaksuühast... Armastus oma naise wastu? Rahtlemata armastasin teda meeletult... Kuid see oli keegi teine, keda olin armastanud. Keegi ebamaine olend... Ekksin isikuga... Olin Lowtoni mõrwa ette kawatsenud ja aimasin sellele järgnewat skandaali... Ma ei ekksinud selles... Ja kui seda weel kord peatsin tegema, ei lohkaks ma tagasi... Küllalt sellest. Wõõrdume nüüd tagasi dollarite juurde. Lihtne asi oli ühendriikide pankadesse helistada... Numbrite abil wõis hõlpsasti selgitada, et olin maksnud dollaritega, mis preisi Bert minu jaoks pangast wõttis... Nagu näete, wäga lihtne..."

Ta waihis hetke ja lühas siis naeratades: "Iga õnnetuse juures on midagi head. Wihkan walet ja pidin elama walest ümbritsetuna... See oli mulle piinlik, eriti teie suhtes. Kawatsesin teid usaldada ja teile kõik jutustada... Kuid reisi algul ei aimanud ma, et sündmused mind selleks sunniwad juba nii peatselt."

"Kummaline, et mind juba Edmontonis usaldasite, nagu mulle näib."
"Warewalt nimetati mind alati heaks inimeste tundjaks... Jätsite mulle kofhe hea mulje, juba Prints Alberti jaamas, kui wabandasite müksamise pärast... Siinsel metsikul maal leidub inimesi, kes suwatserwad wabandada haruldaselt wähe. Ja enamasti on need õhentsmenid. Siis

oletas Jaqueline, et olete prantslane, kuna lugesite La Bruyère'i „Karaktereid“. Mu sõber advokaat Patterson ütles mulle lord, et hiljuti Kanadasse rännanud prantslased olewat sellel maal ainukesed, kes suudavad vastu seista altkäemaksule, olgu neil muidu mis wead tahes... Pealegi meeldisite mulle esimesest hetkest. Ja lõpuks oli weel midagi, mida pean teile tunnistama, kuigi see polnud teie vastu aus... Märkasin nimelt, et Jaqueline oli teile avaldanud sügawat mõju. Ei, ärge püüdkte salata... Mulle tekitab ainult weel üks küsimus muret... sest asjaolu, et me lääne poole läheme, on otustatud. Pean tingimata jõudma Vancouverisse ja sealt asuma Jaapani laevale. Muret tekitab mulle ainult asjaolu, et ma ei taha teid sellesse seiklusesse kaasa kiskuda... Seaduse seisukohast ei riski te minu arvates palju, kuid leidub ka ainelisi hädasohte..."

„Mida tahan teiega ühiselt jagada...“

„Suurepärase! Ja pean puudutama ka kahjutasu küsimust.“

„Meeldisite mulle hoopis enam, kui sellest waitkisite.“

„Dlete laps,“ ütles Shaw. „Kuid waitkida ei tähenda unustada!... Nii-siis lääne poole! Annaks taewas, et warsti jälle lund tuleks!“

„Oh, selles suhtes olen teisel arvamisel. Kui usute, et Dali koerad wärskte lumekihi alt eelmisel päewal jäetud jälgi ei leia, eksite küll rängalt. Peame hoolitsema, et meie koerakari oleks hea ja warustus kerge.“

„Sellisel juhul wõiksime mu filmiaparaadi minema wisata. Meil on ju jääauk järele, kust me wett wõtsime. Las kalad löbustamad end selle manguasjaga — meie koorem muutuks tunduwalt kergemaks.“

Ta töi aparaadi ja paiskas selle jääauku, nii et piisad pritsisid ürgsele.

„Waene Dal,“ tähendasin, „ta ootas nii wäga seda filmi...“

Shaw puhkes heledalt naerma.

„Aparaadis polnud ju linti! Filmisin Dali tühja aparaadiga! Sellepärast oligi meil Jaqueline'iga nii raske naeru hoida! Otsin kõik, mis filmimiseks waja — wälja arwatud ainult filmilint.“

„Waene Dal!“ ohkas Jaqueline. „Mul on taht kahju! Ta oli nii kena meie vastu.“

„Sellest hoolimata ei kõhkleks ta nüüd teie käsi raudu panemast,“ tähendasin. „Kuid kõneleme edasi. Kalumäestikust ei kohta me enam metsloomi. Isegi kaljukitsi esineb harwa ja neid on raske tabada. Teiselt poolt peame endalt küsima, kuidas koerad kõrgest mäestikust üle saavad. Ja kõigele lisaks puuduvad meil ronirauad...“

„Aga nende asemel on meil indiaanlaste mokasfiinid pehmetest nahast, millega ei libise... Wanasti sõitsin igal aastal Prantsusmaale wõi Schweitsi, et harrastada mäeronimist. Wõin wabalt wõtta juhtimise enda hoolde.“

„Tulen weel lord warustusküsimuse juurde tagasi.“

„Korraldasin selle nii hästi kui wõimalik,“ ütles Robert. „Koori ostes mõtlefin sellele, mis meid seal ülewal wotab...“

„Kõige hullem on, et me seda piirkonda ei tunne; üldse ei tunne seda ju keegi ja meil pole aimugi maapinna ehitusest. Wäidetakse, et seal olewat järsud kaluseinad ja läbipääsmatud kiskused.“

„Kinnitame end kõitega...“

„Enne peavad meil kõied olema . . .“

„Mõtlesin sellele juba Edmontonis. Mu kelgul on kaksjada jalga kõit. Millest me kõige enam puudust tunneme, on kindlasti jäätuurad. Peame talitama nagu esimesed mäeronijad ja kasutama keppi, millel kahjuks pole isegi rauast otja. Näeme kindlasti jubedad wälja, kui jõuame teispoole mäestikku! Kuid seal leiame taju pehmema kliima ja metsloomade küluse näol.“

„Nii-siis, ajume teele?“

„Jah, ajume teele!“

Sõtuse kiirustamisega jääme kauaks üles. Shaw ja mina istusime tule ääres, mis meil mõnufalt jalgu soojendas. Jaqueline oli heitnud puhkama.

„Meie reis ei osutu kindlasti mugavaks,“ tähendas Shaw. „Kuna olen endine mäeronija, tunnen weel paremini kui teie hädaohte, mis meid seal ootavad. Kuid õieti võivad need meie osutada ka kasulikuks. Wac-walt leiab Dalrymple meid jääliustikkude wahelt üles. Kui ta üksinda on — ja kes talle ikkagi appi tuleks? — leiab ta end peagu ületamatute raskuste ees. Pealegi on mäestiku teisel küljel võimalik suusutada. Teie muidugi oskate suusutada, Louis?“

„Ei, — olen suuskadel ainult astudes edasi liikunud.“

„Shaw ja wäle nagu te olete, õpite selle ühe päewaga ära. Esimestest puudest, mis me mäestiku lääneküljel leiame, püüame endale suusad valmistada. Olen näinud, kuidas see töö käib . . . Mõistate, Louis, Vancouveris. Time hõlpsamini asuda laewale. Seal ei teata meid kahlustada. Ja Jaapanist sõidan Prantsusmaale, kus mind loodetawasti wälja ei anta ettekäände all, et olen hullumeelne. See on Jaqueline'i ifamaa!“

„Rääkisite temast kui preili Bertist . . . Sellest järeldan, et te pole abielus. Dieti poleks mul waja seda küsimust esitada. Kui salaja ka teie laulus poleks toimunud, reporterid oleksid sellest ikkagi teada saanud ja kõik lehed oleksid sellest pajatanud.“

„Ei, me pole abielus. Kuid mul ei tarwitse teile sõnadega wäljendada, millist austust tunnen selle imetuswäärse olendi wastu. Tema on ainus, kes professi wältel julges kõnelda minu kasuks . . . Patterson ja Mills muidugi wälja armatud. Kuid Jaqueline'i poolt oli see eriti meeldiw. Kuulsin teistelt inimestelt, et mu abikaasa olewat talle suure summa pakkunud, kui ta nõustuks kiires korras ära sõitma . . . Mu ema mõttis ta minu palmel enda juure ja armastab teda nagu libast tütar . . . Jaqueline see oligi, kes mu põgenemise plaanides ja teostada aitas . . . Ta hakkas end eriti selleks otstarbeks sportlikult treenima, et praegust reisi kaasa teha. Ta mõtles kõigelt, kõigele . . . Isegi se selle, et pidin iga päew harrastama rootsi wõimlemist, et püsida wormis . . . Minus asi, millele keegi ei mõtelnud, olid dollarid . . . Ja see murrab meil nüüd wõib-olla kaela, samuti nagu heal Daklgi, kes nii sõbralik oli, ja nüüd peab oma elu kaalule panema, et mind tabada . . .“

Püüdsin teha võimalikult ükskõikset nägu, kuigi esitasin küsimuse, mis mind kõige enam waewas. „Ja Jaqu . . . tahtsin welda preili Bert on muidugi teie kihlatu?“

„Ah, võite teda rahulikult nimetada Jaqueline'iks... Minu kihlatu?... Siiti pole me kunagi sellest kõnelnud. Mõistate isegi, et ma ei võinud hullumajas viibides paluda ta kätt! Ja sama vähe ka enne, kui põgenemine on jõudnud õnnelikule lõpule... Pigem võiks seda nimetada waikselt kofkuleppeks, kui just soomite... Ma ei tahaks uskuda, et effin. Kuid lõpuks, kui Jaqueline'i käitumine profressil põhjenes ainult õiglustundel, siis võib ta käitumist põgenemisest saadik pidada kahtlemata armastuse märgiks. Mis teie arvate, Louis?“

„Endastmõistetavalt!“

„Mis minusse puutub, on päris loomulik, et seda tüdrukut armastan, kes minu eest kõik kaalule pani... Ja ma ei taha teile seda varjata, Louis, armastan teda meeletult!... Kui tema aga kaotaks oma südame kellelegi teisele — mida ma aga hästi ei tahaks uskuda — siis astun tagasi... Teie muidugi ei tea, kuid mina olen seda kogunud, milline põrgu on olla abikaasa, keda ei armastata... Ka juhul, kui ise seda naist armastataks...“

„Mulle tundub imelik, et võidakse kaks korda elus armastada...“

„Kas usute, et tõepoolest kaks korda armastataks?... Otsitakse ideaali ja mõnikord õnnestub seda leida. Wahel aga kujutletakse ainult, et see leitud, ja hiljem osutub kõik pettepidiks. Halb on see, et ei saa oma armastatut panna enne proovile, kui ollakse temaga juba seotud... Teate, Louis, me lunastame ka teile sõidupileti... Kuidas võiksite lahkuda pärast niisugust retke, nagu meil ees seisab?“

„Seda näeme veel.“

„Kas ripute nii väga elu küljes, mida siin elate? See on ju kohutavalt raske...“

„Kaske küll, kuid siin puudub wale ja pettus, mille eest ma tsiviliseeritud maailmast põgenesin.“

„Ka meil oleks wist aeg magama minna, Louis... Mis te arvate?“

Nowalgel olime juba jälle jalul ja askeldasime tulukesel juures, mis soojendas meile teewett. Tõgi, mida mööda olime edasi liikunud, lookles madalate põõsaste wahel. Kuna me asusime künkal, võisime näha kaugele üle ääretu rohtra, mis ulatus kuni Athabascani.

Nii kaugele kui film küündis, wenis kaljuseinte ahelik, mis esialgu polnud liiga kõrged ega järjud. Kuid taamal kõrgenesid nad üha, kuni jõudisime kõrgmäestiku piirkonda. Taimestik muutus. Haawad esinesid harwemini kui Athabasca jõe ääres ja mets koosnes peamiselt kaskedest. Nende wahel tiimed moodustasid maalilise kontrasti okste karmiinpunase tooniga, ja lehed, mida looduse imelik tuju weel polnud puudelt eemaldanud, säendasid härmatises nagu hõbe. Kohati leidus tihedaid kuuse- ja seedrimeksi. Lumi kattis ka nende oksti, kuid sellest hoolimata hoowas neist süngust.

Selliseid paiku wäldivad ringirändawad indiaanlased. Päewawalgus ei suuda okste alla tungida ja seal pesitsewad hiigelõõkullid, kes koguni huntidelt julgewad rööwida nende saagi. Peale nende jubedate lindude, kelle kisa kuuldes läbib igauht wärin, effib sinna waid harwa mõni rahulik karu või haawatud põder, et seal surra. Suintidekari walwab siis ta sur-

maheitslust, kuid ei lase silmist tumedaid puhmi, kust äkki võivad wälja ilmuda tohutute nofkadega kullid.

Loomade jäljed muutusid aina harwemaks. Kuid selle tähelepaneku hoidsin enesele. Shaw oli elaw ja lõbus nagu tawaliselt ja Jaqueline naeratas wapralt, hoolimata hirmust ja wäsimusest.

Seisuford oli muutunud juba kaunis tõsiseks. Meie lihatagawarad ähwardasid lõppeda ja kangel põhjas on tugew toitsustamine wäga oluline. Nägime küll jäneste ja põtrade jälgi, kuid nende küttimine wõtnuks aega ja seda ei wõinud me kaotada, arwestades, et Dalrymple meid jälitab. Teadsin, et tal on tublid koerad, kes koguni kahekümne sentimeetri pakfuse lumekihi alt wõiwad üles tuhnida kolme päewa wanused jäljed. Meie kolmekesi liikumine küll kiiresti edasi, sest soow pääseda tiirustas meid, kuid Dal! See Warwickshire'i mees oli kohusetruu ja wisa. Kui ta korra meie jäljed awastas, ei lakanud ta kindlasti enne, kui oli meid tabanud. Ja see teadmine muutis mu murelikuks, kuigi ma ei kartnud raskesti ega kaotanud kergesti head tuju. Oli tõsiseid põhjusti oletamiseks, et Dal ühel heal päewal meie juurde ilmub, enne kui jõuame jääliustikkude piirkonda, kus meie oluford osutunuks tema omast soodsamaks.

Kui Dal meid tabab, mõistetakse meid kindlasti surma. Mii-siis ei jää muud, kui Dal tappa, kuigi see mõte tekitas mulle külmajudinaid. Dal oli ju mu sõber, kuigi ta nüüd äkki oli muutunud waenlaseks! Külm hiigi tõusis mu laubale, kujutledes, kuidas me kolmekesi askeldame oma kuritöö jälgede kaotamise kallal — põletame puupakul ta mundri ja paberid ning raiume ta keha tükkideks ja wiskame need koerte ette... See wõis ju hullumeelseks teha... Nägin end waimus Dali rahataskus soriwat, kuna ta klaasistunud silmad mulle otša waatasid, sest et ükski meist ei julgenud neid kinni suruda. Ja rahataskust leiaksin ma wana Dalrymple'i pildi, kes oma Warwickshire'i majakeses koos naisega ootas, millal nende poeg sõidab neid külastama... Dalrymple oli mulle sellest nii sageli kõnelnud...

Shtul lõkke ääres istudes ei wabanenud ma süingeist mõtteist. Shaw oli läinud offi tooma ja Jaqueline kuulis, et ohkasin.

„Millele te mõtlete?“ päris ta.

„Dalile,“ wastasin mehaaniliselt.

„Mina samuti!“

Ja me wahetasime meeletehtliku wilgu.

5.

Kolm päewa möödus, ja kuna wahepeal oli sadanud weidi lund, tärkas minus uuesti lootus. Pealegi olin juba kõigegea harjunud — ka mõttega surmanuhtlusest. Mu meeleolu oli nagu sõduril, kes teab, et iga heik wõib alata wõitlus. Mureliku waikimise asemel lobisesin nüüd peagu wahetpidamatult ja püüdsin naljatada. Wõib-olla see pingutus põhjustaski mu kõhnenemise, sest igal hommikul olin sunnitud rihma oma tuulekindlast riidest ülikonna ümber tõmbama ühe augu wõrra koomale. Nüüd tekitas mulle peawalu ainult asjaolu, et Jaqueline näis minu eest kõrwale hoidumat. Ta ei kõnetanud mind enam ja kui tema poole pöördusin, wastas ta mulle ainult paari sõnaga. Sealjuures naeratas ta ilmselt sunnitult. Roberti wastu näis ta aga olemat jäänud endiseks. Ta koguni hoolitses

ta eest kahetordse agarusega. Eöögi ajal leidusid paremad palad alati tema taldrikul ja Shaw lausus lõpuks punastades: „Jaqueline, usun küll, et mul on õigus kõigile headele asjadele, kuid mitte suurem õigus kui meil kõigil. Louis eest tuleb samuti hoolitseda.“

Jaqueline'i naer ei kõlanud põrmugi ehtne, kui ta vastas: „Põhjamaa eluga harjunud mehed ei oska toidust lugu pidada. Rahju oleks hästi praetud pala raisata külalisele, kes seda jõöks samaluguse ülekõiksusega nagu kingatalda...“

„Head kokad wiivad inimesed enneaegu hauda,“ vastasin naljatoonil.

„Üks ladinakeelne wanafõna ütleb, et inimese surma wõivad põhjustada neli asja,“ tähendas Shaw. „Nimelt armastus liiga ilusa naise vastu, fergesti ärritum loomus, toredad weinid ja rohke lihaföömine... Näete, kui hea on, kui inimene on Harvardi ülikoolis õppinud...“ lõpetas ta naeratades.

Endamisi mõtlesin, et meie ajal lihandub neile veel wiies tapmiswiis — elektritool.

Nagu olin aimanud, muutusid mäed järjest kõrgemaks. Pidime jõesängist lahkuma, kuna see muutus karestikuks, mis ainult kohati oli finni külmanud. Kuigi mäed muutusid kõrgemaks, ei tekitanud nad ehtalgu veel mingeid raskusi. Eriti kasulikuks osutus meile nüüd asjaolu, et koeri oli rohkesti. Kahessa koera ületawad kerge waewaga kingu, mis neljale walmistanuks pingutusi. Teiselt poolt walmistas muret nende toitmine. Põdra, mille Jaqueline oli maha lastnud, olles ka selles spordis meister, häwitas neljane kari mõne minutiga. Nad ei hoolinud piitsahoopidest, mida neile jagasin, waid püüsid paigal, kuni oli alla kugistatud ka põdra nahk. Weresi joobununa kihutasid nad siis metsikus tempos mäest alla, nii et meie hirmunult hoidisime keldudest finni.

Samal päewal õnnestus meil tabada ka esimese metsise. Praad oli süte ja tugewasti haigew liha mõru nagu wai.

Ma ei saanud jätta Jaqueline'i nõõlamast. „Andke praad mulle, kuna ma ju ei tea, mis hea maitseb, ja praadige Shawle pekli.“

Meie teekonnal juhtus ka wiperusi, mis polnud meile põrmugi meeltmööda. Kelgud läksid sageli ümber ja koormad tuli uuesti peale laduda. See rööwis palju wäärtuslikku aega.

Seitsmendal päewal pärast Dalrymple'ist lahkumist tabas meid hoop, mida kogu aja olime kartnud. Olime just metsaga laetud mäeküljest üles jõudnud ja kalguse mäeharia ületanud, kui meie koerad kõrwad kikki ajasid. Samal hetkel kostis alt koerte haukumine, ja meie omad wastasid sellele.

Süis kihutasime mäest nii kiiresti allo kui wähegi wõimalik. See mäekülg oli lage, samuti ka järgmine, kust me wiiritamatult üles sõitsime. Poolel teel pöörasin pead, et tagasi waadata. Wastasmäeküljest kihutas Dalrymple oma nelja koeraga alla, kasutades meie tehtud jälgi. Wähe-
maa meie wahel lahanes iga minutiga.

Oli saabunud aeg teotsemiseks. Shaw kihutas kõige eel ja tegi üliinimlikke pingutusi edasijõudmiseks. Siis järgnesin mina, ja kõige viimaseks Jaqueline. Mäeharjale jõudnud, võtsin koorima otsast oma püüsi ja hüppasin kelgult maha, sundides koeri edasi kihutama, et mu kask ei jääks Jaqueline'ile ette.

Waatasin alla. Tänu taevale, mul jääb veel aega sihtida enne, kui Dal jõuab mu kohale. Elus leidub hetki, kus minut osutub tähtsamaks kui aasta. Igaks juhuks kontrollisin veel kord oma lasteriista, kuigi teadsin, et padrunid pidid asuma magasinis. Kuid mu üllatuseks oli magasin tühi. Lastemoon asus kelgu eesotjas väikestes lastis ja mul tuli koertele järele joosta, et püüsi laadida. Kindlasti ei saa ma neid mäest allasõidul kätte, aga võib-olla jõuab Dal meile alles järele, kui vastas asuwast mäeküljest oleme üles roninud.

Kuna ma jooksin, kõlas mu selja taga neli pauku lühikeste waheaegadega. Teise lasu ajal olin ümber pöördunud ja waatasin, mis Jaqueline minust mööda ei kihutanud. Ta põlvitas väikese kaskuserwa taga ja lastis. Iga paugu juures nägin tulejuga päikestes wilksatavat. Neljanda lasu järele tõusis ta aeglaselt ja ta siluett joonestus taemataustale. Siis hüppas ta kergelt kelgule. Koerad, kes teda sõnakuulelikult olid oodanud, jooksid jällegi kiiresti ja warsti oli Jaqueline mu finni püüdnud.

„Astuge mu kõrwale,“ ütles ta. Imetlesin ta rahulikult. Ta koguni naeratas.

„Kas tapsite ta?“ küsisin lämbuma hõppuwal häälel.

„Mis teile pähe ei tule! Lastsin ainult ta neli koera maha!“
 Polnud aega pikemalt kõnelda ja me kihutasime edasi.

Ka Shaw oli pauke kuuldes peatunud ja ootas meid. Hirm ta näolt kadus, kui Jaqueline kindlal häälel lausis: „Ainult ta koerad... Nüüd peab ta jalgsi edasi liikuma...“

„Hästi,“ ütles Shaw. „Waadaku nüüd, kuidas ta meid kätte saab!... Edasi!“

Poolel mäenõlvakul peatusime. Peagu ootasin, et Dal ilmub teise mäe tipule ja ahwardab meid rusikaga. Kujutlesin, kuidas tema, kes ta oma ametile uhke oli ja oma koeri pööraselt armastas, teda tabanud hoopki walusamini tundis kui näiteks kuulhaawa. Waene Dal! Kuidas ta meid praegu sajab! Kuid nähtawale ta ei ilmunud. Kahtlematult istus ta kaua oma koerte laipade juures, wiha- ja häbipisarad filmis, ja haudus kättemaksu.

Jalgsi ei jõua ta meile järele. Kuid kahtlemata ei loobu ta jälitamiseft ja arutleb nüüd ainult, kuidas seda kõige paremini teha. Püüdsin end asetada tema seisukorda. Ta võis ümber pöörduda ja neljateist päewaga jõuda Athabascasse. Seal awaneb tal võimalus helistada. Telegaasi teel informeeriks ta ametivõime Briti Kolumbias. Kuid Briti Ko-

lumbia on suur. Ja lõpuks mõisime ju pärast mäestiku ületamist minna lahku ja igauks ise piiripunkti üle minna tsiviliseeritud maailma. Teadsin nüüd, et Shaw on mees, kes leiab igas olukorras väljapääsu. Tal oli kaafas igasugu dokumente igasuguste elukutsete jaoks. Riituse järele mõis teda pidada töödotsivaks iiri puurajajaks. Ta oli lakanud end raseerimast ja ta punakas habe moonutas teda sedawõrd, et ka ta parimatel sõpradel oluks raske teda ära tunda. Ta oli kaasa võtnud sublimate ja vesiniku ülihapendit, et tarbekorral juuste värvi muuta. See mees oli võimeline ka sellega toime tulema, et ta kütjana asus mingi Waitse ookeani auriku pardale. Kui jähed kadunud, reisis ta kuidagi Yokohamasse või Nagasakisse. Mina võtaksin Jaqueline'i Vancouverini enda kaitse alla ja siis ... Ohkasin.

Niipea kui koerad olid küllalt puhunud ja külmutatud kala söönud, asusime jällegi teele. Polnud enam mõtet olla mõistlik. Minult hulljulgus mõis meid veel päästa. Kuid sellest hoolimata ei kiirendanud me enam tempot. Peaks Dal meid jälitama, ei suudaks ta meid ometi enam tabada. Esiteks liikusime meie märksa kiiremini, ja teiseks jatkus tal wacwalt veel toidutagawara. Ja kui ta kawatfes endale metsloomi kättida, siis teadsime wäga hästi, et ta kaotas sellega aega.

Hoolimata pinge wähenemisest olime õhtuks nii wäsinud, et pärast sööki otsekohe magama heitsime. Hommikul wara olime jälle kokkuräägitud tunniks walmis teele asumata. Meie meeleolu tumestas waid asjaolu, et kaks koera ei suutnud end enam liigutada. Haarasin püüsi, ja Shaw ning Jaqueline waatasid kõrwale. Siis sooritasin wastiku tükeldamistö ja ladusin koeraliha kulgule. Jälle üks söömaeeg meie loomadele rohkem! Kuid ma ei tunnud sellest õiget rõõmu.

Seisis ees veel pikk rännak üle kõrgema ja järsumaks muutuwate mägede. Enam ei saanud mäetipult alla orgu kihutada, kuna orus leibus wulifemaid karestikke, mis polnud kerge ületada. Lõunase puhketunni ajal ronisin kõrge kalju tippu, kust awanes suurepärase waade ümbrusele. Meelsasti oleksin seda näidanud ka Jaqueline'ile, kuid siis meenus mulle, et ta mind ei armasta, ja just armastajatele pakkunuks see waade erilist naudingut. Ja mõtte juures, et Jaqueline minust ei hooli, kaotas ka maastik mu silmis äkki oma ilu.

Sel õhtul süütasime suure lõkke, kuid istusime waitides selle ümber, kasukad seljas, sest tuli põhjamaa mäestikust ei soojenda. Mõtisklesime kõik kolmekesi omaette ja keegi ei tihanud teist häirida. Lõpuks tõusis Shaw sõnalausumatult, wõttis kirwe ja eemaldus. Teadsime, et ta läks offi raiuma.

Jaqueline oli oma kasuka kapuutsi lükanud tagasi. Leidsin, et ta oli faunim kui kunagi waremalt. Mulle tungis üks küsimus huulile:

„Jaqueline, kuidas tulite mõttele Dali koeri surmata?“

„Ah, Louis!“ (Esmakordselt nimetas ta mind eesnimelga.) „Teie ei tohtinud lasta! Ei, teie mitte!“

Kõnelesime tasa ja kuulsime telgisti, kus Shaw magas, ta korrapäraseid hingetõmbeid. Jaqueline'i wiimastele sõnadele järgnes pikk vaiksus. Robert oli wisanud raiutud oksad tulle ja läinud magama, nagu mõistlik inimene kunagi, kuna meie, suured lapsed, kergemeelselt loobusime unest...

„Nägin, kuidas te tookord oma piissi wõtsite, Louis, ja taipasin, mida tahate teha... Ja olgugi need ainult Dali koerad... Ei, ma ei tahtnud, et teie neid lasete!“

„Miks mitte, Jaqueline?“

„Mitmel põhjusel!... Eelkõige sellepärast, et teil ei tohi kogu looga olla midagi tegemist... Pidanuksin juba niikuinii tundma hingepiinu, et meelitaksin teid kaasa. Kuid mind peagu ehmatab, et ma ei tunne wähi- matki kahetsust... Pole wajagi, et teie seda mõistate... Sest lõpuks nimetage seda kuidas soovite, kuid igatahes on selge, et meelitasin teid lõksu... Teie, Louis, kes te nii aus ja õiglane olete... Olin sügawalt wapustatud, kui mõistsin, et te meie — wõib-olla koguini minu pärast walmis olite Dali tapma... Teie, kes te ise pole milleski süüdi... Robert ja mina, meie suhtes on lõpuks üksipuha... aga teie mitte! Teie wõite inimeste juurde tagasi pöörduda ja teile ei saa teha mingit etteheidet... Ja ei tohi juhtuda, et teid meie pärast süüdistatakse... Just teid mitte...“

„Miks siis just mind mitte?“

Jaqueline ohkas tasa ja kattis pea kapuutiga. Siis pomises ta wae- waltkuuldamalt: „Sest et ma teid armastan, Louis!“

6.

Olin püüdnud ta kätt haarata, kuid ta wabastas end kannatamatult, peagu pahaselt, ja põgenes oma telki. Enam ma teda sel õhtul ei näinud. Kuid ma ei saanud öö jookkul silma kinni ja nagu hommikul Jaqueline'i näost järeldasin, oli ka tema weetnud uneta öö.

Järgmisel päewal hoibus ta minu eest kõrwale ja Shaw hoolitses üksinda westluse eest sõõgiaegabel. Ta kinnitas, et oli maganud imelikult hästi ja näinud unes, et meil mäestiku ületamine läheb suuremate raskusteta.

Müüpea ei leidnud ma enam wõimalust Jaqueline'iga kaheksa jäämiseks. Tüdruk näis seda nagu meelega wältimat. Alles siis, kui talle pähe tuli, et ta käitumine minu suhtes wõiks tekitada Shaw's kahtlust, muutus ta jälle endiseks.

Kolm päewa pärast Jaqueline'i tunnistust jõudsin kõrgmäestikku. Teekond polnud toimunud raskusteta, sest meie karja hulgast puudus jälle wiis koera. Ja ülejäänud olid kohutawalt kõhnad. Shaw tegi ettepaneku üheks päewaks laagrisse jääda, et küttida. Müüd polnud meil enam karta, et Dal meile järele jõuaks, ja nii nõustusin temaga meeleli.

„Jaqueline...“

Ta nõjatus koljule, kuid minu lähenedes tahtis ta nagu eemalduda.

„Jaqueline, õelge mulle, et mind armastate...“

„Milleks? Olen seda juba kord öelnud. Ühest korras on küllalt. Ja juba üks kordki mõib olla liiga palju. Praegusel juhul igatahes kindlasti...“

„Aga ma armastan teid ometi, Jaqueline.“

„Teil ei tarwitse mulle seda öelda... Teadsin seda juba ammu... Juba sellest päevast, millal otustasite Dasi tappa... See oli selge tõendus teie armastusest, sest walisite minu ja oma sõbra wahel... Oleksin ma edew, rõõmustaksin selle üle... Kuid tunnen teie armastusest rohkem walu kui rõõmu...“

„Ma ei mõista teid, Jaqueline... Naine, kes armastab, peaks end ometi tundma õnnelikuna, kui leiab wastuarmastust... Ja millist wastuarmastust!...“

„Mitte, kui naine wiibib minu olukorras...“

„Ma ei mõista ikka weel...“

„Tahangi teile seletada, sest wiiksan walet ja teesklemist... Ma ei saa end tunda õnnelikuna teie armastusest, Louis, sest ma ei tohi teile midagi olla... Ei midagi muud, kui ainult pealiskaudne mälestus teie eluteel...“

„Te mõiksite mulle kõik olla... Te mõiksite mu naiseks saada...“

Jaqueline'i rind tõusis ja wajus, kuid ta sõnas kindlalt: „Ma ei wõi teie naiseks saada...“

„Aga Jaqueline, te pole ju Robertiga kihlatud. Ta ise ütles mulle, et jätab teile täieliku wabaduse...“

„Sellest tunnen ma Robertit... Ta on üllas ja suuremeelne... Armastan teid ja Robertit. Kuid teda mitte selle sõna sügawamas mõttes, ja teie olete ainus mees, keslega abiellaksin... Aga teate, Louis, kui oskate endale kujutleda neid kolemaid aastaid, mis ma läbi elasin, siis mõistaksite mind. Müüid ei tea ma, kas suudan teile oma põhjusti selgitada... Kas oskate kujutleda kaastunnet, mida tuntakse õilsa, hea inimese wastu, kel- lele kogu maailm äkki selja keerab, keda ta naine ja selle armuke häbista- wad, kellest kohtuprotsess riisub tema au ja kes kogu teotuse tipuks paigu- tatakse hullumajja!... Olen seda kõike pealt näinud, Louis, ja ma ei leia sõnu selle kirjeldamiseks... Kolm aastat olen seda meest hoidnud kokku warisemast... sest kui tugew Robert ka poleks, seda koormat ei suutnud ta kanda. Olen näinud teda nutmas... Kujutlege, mehe pisaraid näha! Olen talle olnud nagu hoolitsew ema, mitte pruut... Andsin talle teist korda elu, kui ta maailmale oli surunud... Ei, seda te ei mõista — seda mõistaks ainult naine, ja mitte iga naine!... Kuid minuealine ema!... Robert on minuäse peagu sama armunud nagu teie...“

Lahtsin midagi öelda, kuid Jaqueline andis märku, et waikiksin. Ta mõtles järele. Oli näha, et ta otsib sõnu, kuid ei leia. Ja ma ootasin waikides, kuigi põlesin kannatamatusest.

„Olen enese täiesti temale pühendanud... See oli ehk suur rumalus, kuid siis ei tunnud ma ju weel teid.“

Kui teiega abielluksin, tähendaks see Robertile uut kokkumarisemist. . .
Olen ta elusisu. . ."

"Aga kui te süiski ei taha temaga abielluda. . ."

Olen selle üle järele mõtelnud. . . Wõin Robertile öelda, et ma pole abielluks loodud. . . See hoop oleks talle vähem välisus. . . Wõin teile mõttes truuks jääda . . . eemal . . . sest — Robert ei tarwitse seda teada. Te ei tohi mulle enam järgneda, kui oleme jõudnud Vancouverisse . . . Jään Roberti juurde elama nagu õde, wõi kui see teile rohkem meeltemööda — nagu ema. . ."

"Ja kogu maailm ütleks, et olete armuke. . ."

"Arvatavasti. Aga mis mul sellest, kui ma seda ei ole. . . Ja eriti kui teie . . . teie . . . seda ei usu, Louis?"

"Ja kui seda usuksin?"

Jaqueline pühkis käega üle filmade.

"Kui teie seda usuksite, poleks te see, kelleks teid pean." Imetlusväärse energiaga wõttis ta end kokku. "Ja pealegi, Louis, teie olete noor. Unustate mu varsti. . ."

Waidlesin wastu. Jaqueline naeratas.

"Witte edasi kinno Edmontoni ilusaid blondiine, kes nii hästi seebi järele lõhnavad. . . Urge tehke nii haput nägu. . . Naljatan ainult. . . Mulsalt öeldud, ma ei usu seda. Loodan, et armastus minu wastu awaldab teisse parandawat mõju. . . Kohtate toredat tüdrukut, kes on ehk parem kui mina. . . Tean, mida tahate öelda. . . Ka mina olen noor ja tahan unustada. . . Teid unustada. . . Ja süiski wannun teile, et jään teile truuks, ifegi unustuses — millega muide teen kaunis suurt ülekohut. . ." lõpetas ta mõistatuslikult naeratades.

Ma ei teadnud, mida Jaqueline'ist arvata. Wõib-olla on ta Partisis, rahulikkudes ja niigawates oludes hoopis erinev praegusest ja kõneleb hoopis midagi muud. Tuli kannatlikult oodata. Ta nõudis, et lahkuffin temast Vancouveris, kuid Pariisis wõisin ehk pöörduda Shaw poole, kes mulle nii suurt tänu wõlgu, ja paluda, et tema mind abistab. . . Muidugi oli imelik paluda oma wõistlejalt naist, keda armastad, kuid mis tähendas mulle lõpuks sobimuse küsimus. Olin mees, kes oli meeletult armunud ja muu polnud mulle tähtis.

Et end iseenele filmis dikustada, mõtlesin, et Robert leiab peale Jaqueline'i armastuse teisi põhjusti, mis teewad tal elu elamiswäärseks. Selles effisin igatahes põhjalikult, kuid alles palju hiljem õppisin tundma Shaw armastuse suurst.

Sellele kõigele mõtlesin Jaqueline'i kõrwal murdunud kuuse tüwel istudes. Olime teinud enesele wäikese lõkke ja Jaqueline nõjatus kergelt mu wastu. See oli arglik kallistus, ent ometi kallistus: tunda armastatud olendit tihedalt enda kõrwal! Mida ta mõtles, ei teadnud ma. Wõisin ainult oletada, et ta kannatas, kuigi ta seda püüdis warjata.

Alli wirgutas meid Robert: lõbus hääl teadmusele. Kuid me ei silmitsenud teda süüdlastena. Meil polnud selleks ka põhjust. Robert oli tabanud kaks pötra ja toonud ühe kaasa.

„Arwafin, et kuulsite pauke,“ ütles ta. „Need kõmasid mägedes tore-dasti wastu.“ Me polnud tõepoolest midagi kuulnud.

„Teise matšin kenasti lume alla,“ seletas ta edasi. „Täna pole mõtet veel kord sinna minna. Liigume nii-kui-nii selles sihis edasi ja homme ootab meid jälle wärsk praad.“ Siis tõsines ta ilme. „Kuid meil on karta lawiiniõhku. . . Lõpuks peame ka sellele mõtlema, et küllalt puid kaasa wõtame, sest ülewal on metsad haruldased.“

„No, siis sööme külma toitu,“ ütlesin.

„See tähendab, külmanud toitu, eks ole? Ja mida me joomes?“

„Sööme lund. Puud oleksid meie kaskudele liiga rängaks koormaks.“

Shaw naeris kibedalt.

„Meie kaskudele? Mu waene sõber, meie kaskud ei liigu sellest mäeti-pult kaugemale.“

„Silmitsesin teda küsiwalt?“

„Mis me siis teeme?“

„Mõtlesin praegu selle üle järele. Meie tagawarad asetsewad kottides. Igauks meist wõtab ühe koti selga. Meie kumbki wõime kahesakümmend naela kanda. Mägestiku kohta on see kohutawalt palju, ja mida kõrgemale me tõuseme, seda raskemaks koorem muutub. Jaquelinile laome kolm-kümmend naela selga ja igale kverale kaks-kümmend. Peaksime kobe asuma kotte korraldama, et saaksime homme warakult jälle asuda teele. . . Ja teisest küljest paistab wabadus!“ lõpetas ta lootusrikkalt.

Ugaralt, nagu wõmujoowastuses asusime tööle. Rahjuks ei ületanud meie moonatagawarad Shaw oletatud kaalu. Olime alati tõhusalt sõd-nud, sest muidu poleks me jaksanud edasi liikuda, kuid sellest hoolimata olime jäänud kohutawalt kõhnaks. Shawst polnud enam muud näha, kui punakas habe, kottkanina ja ebaloomulikult suured silmad. Samuti olid Jaqueline'i põsed wajunud auku ja ta weretud huuled külmaft pakatanud. Enese nägu ma muidugi ei näinud, kuid keha ümbermõõdu järele otjus-tades oletasin, et seegi ei wõinud olla kuigi ümmargune.

„Ah, unustasin weel midagi!“ ütles Shaw, kui meil pakside walmis-tamine oli lõpetatud. „Prillid!“

„Prillid?“ kordas Jaqueline.

„Jah, lumeprillid. Kuigi lumi praegusel aastaajal wäga tugewasti ei kiirga, wõib see meie silmadele tuhat meetrit kõrgemal siiski mõjuda hal-wasti. Nii-siis hakkab optikaks.“

„Suwitaw oleks näha,“ tähendasin.

„Warsti wõite mu kunstiteost imetleda,“ naljatas Shaw. Ta lõi kas lauakükist prillikujulise eseme, sidus sellele nõõrid külge ja asetab ninale.

„Dngi walmis. Need prillid on Jaqueline'i jaoks.“

„Ah, kuidas Shaw kallist aega raiskab,“ tähendasin. Shaw waatas mulle otja. „Te ei usu lumepimedust?“ küsis ta.

„Dlen seda omal nahal tundma õppinud ja sellepärast on mul põhjust uskuda, kuid tunnen selle wältimiseks lihtsamat wahendit.“ Ja ma hak-kasin oma silmade ümbrust määrima praepannilt wõetud tahmaga.

„Wäga lihtne, nagu näete,“ tähendasin.

Shaw puhkes kõwasti naerma.

„Waadake teda ometi, Jaqueline! . . . Ta on lihtsalt wõrratu! Niiviisi määrin ka mina enese ära, kui olen kütja ookeaniaurikul. Huwitam, kas sellise näoga on wõimalik wallutada mõne daami südant?“ Akki tõsines ta. „Kahju, et ma enne sellele ei tulnud. Närustes riietes ja määrinud näoga poleks ükski ameerika detektiiv mind tunnud. Aga kui inimesel on raha, ei taha ta niipea härra wälimusest ja eluviisidest loobuda!“

Jaqueline oli weidi eemaldunud ja Shaw jatkas waiksemal häälel: „Ja ometi seisis mul ühel päewal lõplik loobumine sellest wälimusest kohutawalt lähedal. Mida te arwate mehest, Louis, kes lõpetab oma elupäewad elektritoolil?“

„Mu armas, need on mälestused, millest peate wabanema.“

Shaw naeratas libestunult.

„Kerge öelda! . . . Waadake, Louis, mulle näib, et oman tugewad närwid kõike arwestades. Kujutlege, kuus kuud järjest oli mul hirm uinumise eest. Mu esimene unenägu oli alati sama — istusin elektritoolil ja tundsin woolu. Ja ma ärkasin wärisedes, üleni higine . . . Weel p. e. gugi, nagu näete . . .“

Ta pühkis käisega üle lauba, kus pärlendasid higipisarad.

„Hullumajas oleksin tõepoolest hullunud,“ jatkas ta. „Jaqueline päästis mu sellest . . . Ilma temata . . .“ Ta suunas pilgu kaugusesse ja waikis.

*

See kõnelus tekitas minus imelikke tundeid. Armastamine Robertiga sama naist. Mind ta armastab wastu, olin ta wäljawalitu. Kuid sellele walitule ütles ta: „Kuulute mulle, kuna teid armastan ja kuna teie mind armastate. See annab mulle järelikult õigusi teie üle. Wõin teid jalgadega tallata ja teie südame purustada. Kuulute ju mulle ja wõin teiega talitada, kuidas soowin. Robertit ma ei armasta, ja just selle tõttu tunnen, et mul pole õigust talle piina walmistada. Järelikult olete teie see, kelle ohwerdan.“ Umbes selline oli olnud Jaqueline'i sõnade mõte.

Mida wõisin ma teha? Mõistus ütles mulle, et Jaqueline on naine, kes wäärib armastust. Kuid leidub weel teisi selliseid naisi. Üks armastus asendab teise. Iga mõistlik mees löönuks Jaqueline'ile käega ja otsinuks uue naise. Kuid mina ei olnud mõistlik — olin selleks liialt armunud. Armastusest olin walmis sooritama isegi kuriteo. Miks kawatsesin Dali surmata? Et soodustada Shaw pöäenemist? Kaugeltki mitte! Ainult Jaqueline'i pärast . . . Meie reisi wältel wõib juhtuda nii mõndagi. Robert meeldis mulle tõesti wäga ja ma poleks wõimeline teda surmata. Ja satuks ta hädaohstu, paneksin kindlasti kaalule elu, et teda päästa. Zabaks teda saatustlik õnnetus, kurwastaksin ta pärast siiralt. Kuid siiski osutuks õigeks wanasõna „Ühe õnnetus, teise õnn“.

*

Päewad wenisid üksluiselt. Olin otsustanud Jaqueline'i meeleolu arengut kannatlikult ära oodata. Lüksumine edasi waewaliselt, sest jageli tuli meil nüüd laskuda kaljudest ja ronida üles neisse astmeid raiudes. Kuris-tikkude põhjas woolasid laiad karestikud, mida wõis ületada ainult nende kohale tekkinud lumefildade kaudu. Kuna need mitmel pool inimese ras-

Kust ei kannud, tuli nende ületamisel olla äärmiselt ettevaatlik. Shaw sõidus enesele kõie ümber, mida meie Jaqueline'iga hoidsume pingul ja proovis siis igakord esi proovis siis igakord esimesena silla kandmüst. Imetlesin sealjuures ta julgust. Meie mokasüüid talistasid meil libisemast, kuid karestikkude ületamisel kaotasime mitu koera, kes libisesid kõigest ettevaatusest hoolimata alla sügavusse.

Temperatuur oli üleval muutunud märksa külmemaks. Sõjel olime koguni sunnitud magama ühises telgis ja tihedalt üksteise kõrval. Meie hingeaur külmus telgilaes jääks. Vidime krampsilikult hambad kokku suruma, et mitte kaotada kannatust. Kuid ükski ei kaevanud.

Olime jõudnud oma teekonna raskeimasse järku. Tuli ületada veel kõige kõrgem mäetipp ja siis võis jälle edasi liikuda juuskadel. Kõikjal püraasid meid kõrged mäetipud, millest ülepeäs tundus lootusetu. Kuid puhkamine pool päeva ja siis asus Shaw uue energiaga otsima ülepeäsu. Raskest osavusega ronis ta mööda kaljuseina üles, mis oli nii järsk, et seal isegi lumi ei püsinud. Minu filmale näis sein täiesti file, kuid uskumatu osavusega leidis Shaw sellest rünkaid, millest kinni haarata. Ta oli enesele kõie sõidunud ümber ja jõudnud üles, waatas ta seal tükk aega ringi. Siis wiipas ta meile. Selle järele kinnitas ta kõie otša kaljule, lastkus alla ja tuli rõõmsa ilmega meie juurde.

„Leidsin tee, kus pole jääliustikku ahwardamas,“ teatas ta. „Selle kaudu jõuame tippu ja kõigest hoolimata wiimaks teisele poole!“ Ta rõhutas sõnu „kõigest hoolimata“. Siis seletas ta edasi: „Peame minema weidi tagasi ja naaberkalju põhjapoolselt küljelt pääsme sinna. Kaotame sellega ainult kolm päeva.“

Kolm päeva on pikk aeg, mõtlesin endamisi.

7.

Süütamine lõkke ja mõnulesime mahalaotud telgil lamades, jalad sirutatud tule paistele. Robert ja mina imesime piipu, kuna Jaqueline oli läitnud sigareti.

„Homme,“ ütles Shaw, „küttime weidi ja liigume siis edasi. Olene küll kaotatud suurema osa koeri, aga mis sellest! Wähem askeldamist roonimisel ja karestikkude ületamisel. Ja warsti on kõik korras!“

Mõtlesime igauks omaette, mis meid pärast mäestiku ületamist ootab. Mulle ei walmistanud see erilist rõõmu, sest kartsin, et kaotan siis ehk Jaqueline'i.

„Ronime koos alla, kuni jõuame tsiwilisatsiooni märkideni,“ jatkas Shaw. „Kuid siis peame minema lahku. Usun üksinda teele, et jõuda lähima raudteeliinini. Siis peab igauks omaette hoolitsema, kuidas ta edasi saab ja kohtamispaigaks on meil Tokio. Kes kõigepealt sinna jõuab, ootab teisi hotellis. Loodan, Louis, et saadate Jaqueline'i.“

Pöörasin pilgu Jaqueline'ile, kuid ta ei waadanud mulle otša.

„Tõesti, Robert, ma pole selle üle veel päris hästi selgusele jõudnud. Teate, et see ümbrus siin mulle eriti meeldib.“ Püüdsin neid sõnu lausuda wõimalikult loomulikult, kuid ometi pidi Robert neis leidma midagi wõõrastawat.

„Kuidas soowite,“ tähendas ta weidi terawalt.

Samal heffel kostis meie peatsist hääl, mille me kõit kolm koge ära tundsimine. Ja see hääl lausus: „Wahistan teid . . .“

Keegi meist ei liigastanud. Ainult mu käsi nihkus waiba all browningupära poole.

„Dal,“ ütlesin, „oleme kolm ühe wastu.“

Kõhn, moondunud nägu, millest waewalt wõis tunda Dalrymple'it, ilmus tule paistele.

„Ah teid on kolm? Ainult kolm? Mina selle wastu esindan Inglise krooni.“

Ta ütles seda lihtsalt, kuid meie see mõjus. Wabastasin koguni oma remolwripära. Waatasime üksteisele otja. Shaw oli esimene, kes end kogus.

„Pagana päralt!“ sõnas ta. „Inglise kuningas wõib küll hoobelda, et tal on pikk käsi. Minu lugupidamine. See on igatahes hea õpetus meie sugusele wabariigi kodanikule! Mis teie selle kohta ütlete, Louis?“

„Ah, teate, tunnen kuninglikku politseid juba ammu ja Dalrymple'it eriti. . . Ütelge mulle, Dal, mida oleksite meie kolme wastu teinud?“

Ta naeratas. „Oleksin wiist furnult wõitluspaigale jäänud. Seda tõenäolisemalt, et mul pole enam ühtki padrunit. Kuid inglise politsei au jäänuks määrimata.“

See ühe ja lihtne wastus anti täiesti loomulikuis toonis ja tahtmatult tõsisime Robertiga käed kõrwa äärde.

„Ja nüüd,“ ütles Dalrymple, „tohin teid küll paluda, et pakuksite mulle õhtusööki. Ma pole üleeilsest saanud iwagi hamba alla.“

Poleks Shaw, kes wahapeal oli tõusnud, teda mitte õigel ajal toetanud, oleks ta wiist koku langenud. Tegime tema jaoks ruumi ja Jaqueline asetask sõnalausumatult meie wiimase toidutagawara ta ette, mille oli me warunud enesele järgmiseks päewaks. Ja mina ulatasin Dalile pudeli, milles hoidsin enesele sooja teed.

„Tänan,“ ütles Dal. „Mulle näib, nagu päästaksite mu elu.“

Naeratus libises üle Jaqueline'i näo. Ja ka mina leidsin end imele lootmas. Waatasime pealt, kuidas ta sõi ja meie toidu wiimseini häwitask.

„Imelik mõtelda, et mina peaksin õieti teid toitma,“ tähendas ta. „Wanglaülem, kes elab oma wangide kulus! Selles neetud elus teeb inimene ka kõike läbi! . . . Aga wõib-olla peaksin teile näitama wangistamis-käsku . . .“

Ta tõmbas püetaskust püerguse ümbriku ja ulatas selle Shawle. Kirjutatan selle sisse üles, kuiwõrd see mulle meelde jäi.

Tema Majesteedi Politsei.

Käsk nr. 10.

Dalrymple'ile, fort Chambery.

Teatan teile, et alljärgnewalt mainitud isikud, Robert Shaw, ühendriikide kodanik ja Jaqueline Bert, Prantsuse kodanik, kes seaduse poolt tagaotsitawad, kuna nad on eksinud sisserändamisseaduse wastu, lahkusid 3. novembril Edmontonist Athabasca sibil ja suundusid arwatawasti teie ring-

fonda. Edmontonist lahkudes reisisid nad härra ja proua Hearne'i nime all. Nende juhiks oli Louis Walferdin, karusnahkade ülesostja, kellega nad Edmontonis liitusid. Tema Majesteedi waltitus paneb erilist rõhku Robert Shaw ja Jaqueline Verti tabamisele. Muge otsekõhe neid jälitama ja tooge nad siia. Teie katse ebaõnnestumist ei wabandata teile mingil tingimusel. Wõite nende jälitamiseks kulutada nii palju aega, kui waja. Wõtte tarwitusele kõik wahendid ja palgake koguni abijõude, kuid hoolitsege, et põgenikud tabataks.

Inspektor J. T. Blackwell.

P. S. Louis Walferdini kohta ei ole antud wangistuskahti. Tema mõib oma reisi jatkata, wälja arwatud ainult juhul, kui teie leiате, et ta millegagi on seaduse wastu ekinud.

Järgnesid pitsatid ja allkirjad.

Wärisedes lugefime kahti.

„Mis mind kõige enam kurwastab,“ ütles Dal awameelselt, „on daami seisuford. Ta lastis mu koerad maha ja sellisel juhul on seadus wäga karm...“

„Wõite oma aruandes ehk selle koha wälja jätta wõi teatada, et teegemist oli õnnetusega,“ käisin Dalile peale.

Ta silmitses mind tõsiselt.

„Louis, panete mind tõesti imestama. Ma ei tea, kuidas teie niifugust arwamist nimetaksite. . . Minu meelest oleks see jultunud wale. . . Ja Kuninglikus Politseis ei waleta keegi. . .“

„Ei,“ wastasin elawalt, Kuninglikus Politseis ei waletata. . . Kuid juhtub, et eksitakse. Mina olin see, Dal, kes teie koerad maha lastis.“

Dalrýmple puhkes naerma.

„Louis,“ ütles ta, „seda tõendage pimedale! Õnnetuseks olete hoopis suurem ja laiem kui see noor daam. . . Keegi ei mõiks ta siluetti teie omaga wahetada. Ja ma nägin seda päris selgesti.“

„Unustate, Dal, et oleme kolmekesi walmis wanduma!“

Dal muigas põlastawalt.

„Kolm — seda on liiga wähe. . . Kui mina wannun, efindan ma Inglise krooni. . . Arge seda unustage!“

Juba teist korda surdis ta meid oma wäitega waitima. . . Inglise krooniga ei suutnud me loomulikult wõistelda. . . Ja Dal jatkas häirimatult:

„Pealegi oleksite kahetseli, sest noor daam ei wannuks. . . Mul ei tarwitse talle kaks jorda silma waadata, et selles wenduda. Tema ei salliks, et keegi end tema eest ohwerdaks.“

Jaqueline ulatas Dalile kae, mis weidi wärises.

„Tänan teid,“ ütles ta. „Hindate mind õieti.“

Sel hetkel tundsin wastupandamatut soowi olla samuti wang nagu Jaqueline. Dalile saadetud ametliku korralduse põhjal olin waba, kuid Dal mõis oma wõimu kasutada isikliku arwanagemise järele. Waatasin talle liikumatult silma ja lausufin:

„Kuid ka mina olen roimar, Dal. Laadufin oma püssi, et teid maha lasta. . . See oli mu kindel kawatus. . . Ma poleks leppinud ainult teie koertega. . .“

Dal puhkes heledalt naerma.

„Armas wana sõber! See ei muuda asja! Oleksite mööda lastnud.“

Wihastusin.

„Aga Dal! Kas peate mind nii wiletsaks lasturiks? Lasen paremini kui teie!“

„Teie osawus ei tule kõne alla,“ ütles Dal rahulikult. „Kuid oleme wanad sõbrad ja te ei tea, milline tunne on oma sõpra tulistades... Jutustan teile ühe loo. Kolme aasta eest lastis Tom Mulligan, kes, nagu teate, oli mu wana sõber, maha Sidney Moore'i, kuna ta kahtlustas, et see oli tal warastanud koorma karusnahku... Sidney Moore polnud palju wäärt — wähemalt minu arust mitte. Aga seadus on seadus ja kui inimesi ennast laseks üksteise üle kohut mõista, poleks siin metsikul maal rahust juttugi... Wana Blackwell saatis mulle käsu Tom wahistada... Tom muidugi aimas, et teda ootab wõllas, ja ta tahtis seda filmapilku edasi lükata. Leidisin ta kuskil wäikese lõtke ääres enesele toitu walmistamas. Hüüdsin „Käed üles!“, kuid tema haaras püssi ja seda nähes tulistasin tema sibi. Kuid wärisefime mõlemad erutusjst, et meie, wanad sõbrad teineteist tahtsime maha lasta, ja kummagi kuul ei tabanud... Ja ometi oleme mõlemad head lasturid. Aga nii juhtub, kui sihitakse wanale sõbrale... Muide, kas te ei arma, et oleks aeg puhkama heita?“

Ja Jaqueline'i poole pöördudes ütles ta: „Palun wabandust, et pean teid täna dösel tülitama oma juuresoluga.“

*

„Dal,“ ütlesin ärgates, „kõigepealt tuleb meil lahendada toitlustamis- küsimus... Olen sunnitud teile teatama, et sõite eile meie wiimase toidutagawara.“

Dal tõusis istukile. „Pean ma sellest järeldama, et...“

„Jah, Dal... Meil oli ainult nii palju, et waigistada täna hommikul kõige kibedamat nälga... Korralikust söögijast poleks olnud juttugi... Lühidalt — meile on jäänud ainult mõni gramm teed ja suhkrut.“

Dal lastis kuuldawale wile.

„Ja metsloomi leidub siin wõrdlemisi wähe... Mul endal oli sellega kurbi kogemusi.“

„Jutustage meile ometi, Dal, kuidas teil õnnestus meile järele jõuda.“

„Mul oli õnne... Pean tunnistama, et olen tõeline õnneseen... Algul näis mul wõimatu teid tabada...“

„Jutustage...“ õhutas Jaqueline.

„See kõlbaks õieti jutustada hiljem... lastelastele, kui ma hallipäise raugana istun Warwickshires'is ja inimesed mu kohta ütlevad: „Ah, see on wana pensionär Dal, kes lobiseb uskumatuid asju...“ Aga hea küll, ka teie peate seda kuulma. Walmistasite mulle mu koerte tapmisega kohutawat südamewalu, madam... Esiteks armastasin neid ja teiseks ütlesin enesele: „Nüüd on su au rüwetatud!“ Mis pidin ma tegema? Nutma nagu laps?... Lõpuks ladusin enesele wõimalikult wähe toidutagawara selga ja seirasin teie jälgi. Liikusin edasi dössiti, et te mind ei näeks... Siis hakkas mu toit lõppema... Olin ka padruneid wähe kaasa wõtnud, et end mitte koormata... Liikusin nii-siis edasi suuremate lootusteta, nagu pean

tunnistama. . . Sest ülepääs mägestikust asus minu arvates weidi põhja pool ja mulle näis, et liikujate just sinna. . . Oleskite ülepääsu leidnud, poleks mul enam olnud väljawaateid! Veel kaks päewa ja ma oleksin nälga furnud, sest mäeronimises pole ma hästi kodus ja küsisin endalt asjatult, kuhu olete läinud! Nii-siis, kui oleskite allatulekuga veel kaks päewa wiitvitunud, oleks minuga olnud lõpp. . . Te ei pääsnud ainult mu au, waid ka mu elu!"

"Pidite raskesti kannatama!" tähendas Jaqueline kaastundlikult.

"Oh, see pole midagi!" tõrjus Dal. "See kuulub mu töö juurde. . . Pole kõne väärt. . ."

Shaw, kes polnud sõnagi lausunud, silmitses Dali liikumatult ja küsis siis aeglaselt: "Selge mulle, Dal, kust wõtate nii palju jõudu ja julgust?"

Dal awas oma kulunud kasuka ja osutas selle alt paistwale luitunud wormikuuele, mis oli kohati rebenenud:

"Munder!" wastas ta lihtsalt.

*

Robert ja mina istusime temast weidi eemal. "See mees," sõstas Shaw mulle, "on lihtsalt imestamisväärne. Pean tasi lugu. . . Ja ometi on ta meie waenlane. Kamatsesin juba korra teda ära osta, aga. . ."

"Ei, sellega ta ei nõustu!"

"Sagan täiesti teie arwamist. . . Nii halb kui see mulle ka pole, lohutab mind siiski, et maailmas, kus kõik ostetaw, leidub paar inimest, kes raha eest ei saa reeturiteks. . . Mees pole ifegi kõnelnud veel meie relwade ärawõtmisest. . . Peaksin seda usalduse kurjastitarwitamiseks, kui. . ."

Ta ei lõpetanud lauset ja pühkis käega üle näo, nagu tahaks peletada teatawaid mõtteid, mida aimasin wäga hästi.

Siis muutus ta ilme kummaliselt rahulikuks.

"Tuleb oma saatusega leppida," ütles ta. "Olen kohutaw egoist. Kas usute, et wõin Jaqueline'ile teha ettepaneku minuga abiellumiseks, kuigi mind paigutatakse hullumajja? Te mõistate. . . See on südametunnistuseasi."

Langetasin pea ja wastasin tasa: "Arge nõudke, et annaksin teile nõu."

*

Enne jahileminekut pöördus Dal Shaw ja Jaqueline'i poole.

"Teen teie heaks midagi, mis teistele paistaks ehk weider. Märkasite mift, et ma pole nõudnud teie relwi? Ametikohustus käseb mind teid tagasi wiia. Kuid meile kõigile oleks see rell meeldiwam, kui wõiksime näida sõpradena. Ja ma ei tea mingit põhjust, miks me ei wõiks sõbrad olla! Mul peab olema wõimalus teid usaldada, ja kui mr. Shaw mulle sõna annaks, et ta ei wõta ette põgenemiskatset, muutuks meie wastastikune suhtumine hoopis lihtsamaks. Preili Berti ma ei alanda wastama lubaduse wõtmisega."

"Endastmõistetaw, et teile alistun," wastas Shaw, "ja teile selle peale oma sõna annan."

Dal naeris heatahtlikult.

„Põhja-lääne Kuninglik Politsei annab teid wist üle erapolitseile. Kui saaksin ajalehtedest teada, et olete nad ära tapnud ja põgenenud, leiaksin selle wäga naljaka... Igatahes,“ lüüas Dal tähendusrikka filmapilgutusega,“ kui mina oleksin nende wang ja mul oleks raha, neaksin end ära, kui mul ei õnnestuks nende käest altkäemaksu abil pääseda... Te mõistate mind?...” Ta pilgutab uuesti. „Ega ma teile nõu ei anna... Mina omaltpoolt austan seadusi... Aga see oleks hea wingerpuss erapolitseile ja kuluks neile päris ära! Kui jageli olen neile juba inimesi üle annud, kelle kohta ma endamisi ütlesin: „Suurem kelm neist kahest pole mitte wang...“ Aga mis te soovite? Ei ole minu asi oma ülemuse käsku arwustada...“

„Pean teid wist õnnitlema,“ ütles Shaw. „Dlete nüüd rikas... Teate, et mu endine abikaasa määras kümme tuhat dollarit mu tabajale...“

Ta püüdis lugeda Dali mõtteid. Kuid Dal naeris.

„Ta wõib need endale pidada wõi inimesele anda, kes Edmontonis teatas teist ametwõimudele, mr. Shaw. Meie korpus ei puudutata sellist juudasetasut, tänu taewale! Lugusin teie juhtumist ajalehtedest. Ma ei kiida heaks, et tapsite — aga kes teab, mis ma ise oleksin teinud teie asemel! Sellepärast ei mõista ma teid hukka. Ja wõin teile kinnitada, et wana Blackwell pole mulle annud wastikumat ülesannet kui teie wahistamine...“

Ta wakis hetke mõtlikult ja jatkas siis: „Ega wana Blackwell pole halb inimene... Koerte suhtes küsin temalt nõu... Kui ta mu seletust on kuulnud ja teid näinud, preili Bert, wõtab ta ehk mu raporti ja ütleb: „Näete, Dalrymple, mida teen teie raportiga,“ ja rebib ehk selle tükkideks ja põletab ära. „Aga nüüd püüdkte weidi paremini kirjutada ja ärge tülitage mind ükfilasjadega, millel pole mingit tähtsust.“ Wana Blackwell wõib küll midagi niisugust öelda!...“

*

„Louis,“ ütles Dal mulle, „peate kütuma nagu härrasmees. Arwatawasti on see noor tüdruk Shaw pruut ja neid tuleb jätta wõimalikult kahekesi... Küttigu nemad siin ja meie kütmine teisel pool... Dlete küllalt mõisilik, et neile mitte meie feltskonda peale suruda.“

Polnud sobiw hetk Dali usaldamiseks ja ma ei kõnelnud talle wastu. Ta oli wõrdlemisi nõrk kauasest nälgimisest, kuid sellest hoolimata tahtis ta tingimata minna küttinga. Andsin talle mõned padrunid ja koos läksime jahihõnne proowima.

Warsti kostis püüspauk. See wiis meie mõtted jälle tagasi tõeliskusse. Kas Shaw ja Jaqueline olid lasknud metslooma? Peab olema nii lõplikult kurnatud nagu meie, et jõuda tasemeni, kus ei hurwita enam muu kui toit.

Läksime Daliga paugu suunas. Nägime Robertit kõiega kaljuseinast alla laskumas, mille jalal arwatawasti lebas jahisaak.

Paari äpardanud kasse järele jõudsin Jaqueline'i juurde, kes lamas kaljutipul ja jälgis Roberti tegewust.

Kolmekesi tõmbasime enne pödra üles ja siis küti. Parem oli loom kohe nülvida, et meil jääks wähem kanda. Wahepeal olid furnud ka meie

viimased koerad, nii et võisime enda söögiks kõlbmatud osad jätta rahulikult medelema.

*

Jäime mitmeks päevaks mäejalale laagrisse. Olime siiski kaotanud rohkem oma elujõust, kui olime arvanud. Tundsi tarvidust end kojutada ja sellestõttu elasime nagu loomad. Magasime ja söime ning tõusime ainult, et puid tuua või kaljude vahel kütida.

Meie suurimaks rõõmupäevaks osutus see, mil mul mitmetunnilise töötamise järele õnnestus ehitada aurusauna indiaanlaste eeskujul. See polnud küll väga õhukindel, sest wooderdamiseks puudusid mul kasetoht ja pargitud nahad. Kuid auru võis seal siiski tekitada, misates kuundenatud kividest lund. Wabastasime end seal kordamööda riiekest ja puhastasime end weidi.

Pikkapeale hakkas meie wälimus muutuma jälle normaalsemaks. Olime habemed ära ajanud, mis alati olid täis jääpurikaid ja meid moonutasid. Raswahihihi ei wõinud muidugi weel olla juttugi, kuid nii kurnatud me enam ei paistnud nagu paari nädala eest.

Nende päewade jooksul polnud Robert kordagi wihjanud saatusele, mis teda ootas. Ta oli rahulik ja naerataw nagu alati, ja oli täielikult wõitnud ka Dali südame. Mõtlesin endamisi, et Dali seisuford oli küll väga halb ja südame asemel pidi ta omama kinni. Kuid viimase oletuse lükkas ümber asjaolu, et Jaqueline awaldas talle weelgi suuremat mõju kui Shaw. Dal oli armunud.

Küsisin eneselt, mis nüüd sünnib. Wangiwalmur, kes armastas oma wahialust! Ma ei teadnud, kas see juhtus maailmas esmakordselt wõi mitte, kuid oluford muutus selle tõttu igatahes keeruliseks. Dali armastus, mida ta põrmugi ei warjanud, tähendanuks tõsist hädaohtu, polnuks ta õilsa loomuga mees. Mõtlesin hirmujudinatega, mis wastasel korral wõinuks juhtuda. Aga sellisel juhul olin weendumud, et kuigi Dal oli mu sõber, ei wõiks mu käsi temale sihtides, kui Jaqueline kutsuks mind appi.

Teadsin, et meie kolme hulgast pidas Robert oma oluforda kõige soodsamaks. Ta ei aimanud, et Jaqueline temaga ei abiellu. Seni oli mus alati lootusejädet tekitanud kujutus, näha Shawd Pariisis wabana, kus ta ehk Jaqueline'i korduwast tõrkumiseft wiimati tüdineb ja tänutundest minu wastu ta mulle naiseks lubab. See lootusejädte kustus Shaw tabamisega. Ja selle tõttu olin peagu walmis Dali wihkama.

*

Sellises olukorras hakkasid mind piinama igasugused mõtted. Kõige kindlam lahendus olnuks muidugi endale õnn kätte wõidelda. Kuid see tähendanuks kahe inimelu ohwerdamist. Sellest hoolimata olin juba iduonud nii kaugele, et küsisin eneselt, kas ei oma ma õigust neid ohwerdada.

Selle teostamine olnuks wõrdlemisi lihtne, ja polnud karta ka seda, et mind paljastatakse. Käisin kord ühega, kord teisega koos mägedes kättimas ja kõikjal leidus rohkesti kardetawaid kohti, kus wõis juhtuda õnnetus. Jah — arutlesin koguni selliseid küsimusi!

Tunnistan seda nüüd mitu aastat hiljem ja imestan praegugi veel, kuidas suutsin kiusatusese vastu seista. Sest ei leidu sõnu, millega kirjeldada mu armastust Jaqueline'i vastu. Võib-olla takistas mind just mu tunnete sügavus mõrvamast. Ma ei tahtnud oma armastust rüvetada verega.

8.

Ühel hommikul asus Dalrymple üksi jahi retkele. Pakkusin ennast kaasa, kuid tema vastas, et sooviks meelsamini olla üksi. Mõistsin väga hästi, et vahel võib inimene tunda sellist tarvet ja nii ta läks.

Ilm oli sel päeval võrdlemisi pehme. Kraadiklaas näitas peagu sulamistemperatuuri ja see päikesepaiste meelitas mind jalutuskäiguile. Sammusin põhja poole ja tahtsin uurida mäeseljandikku, mille me peagu oleksime ületanud, kui Kaljumäestiku geograafia olnuks meie paremini tuttav.

Rahetunnilise jalutuskäigu järele jõudsin tagasi laagrisse. Leidmine kõik kolmekesi, et Dalist oli see olnud väga peenetundeline, jätta meid üheks päevaks üksi. Sellega tekitas ta meile kujutluse nagu olnuksime vabad. Võisime kõnelda, mida tahtsime, ilma et meil waja olnuks oma walmurit arvestada.

Tean väga hästi, et Dal toppinuks oma kõrwad kinni, kui oleksime tema juuresolekul kõnelnud midagi sobimatut. Kuid me ei teinud seda, sest austasime teda.

Sõnul istusime kaua murdunud puutüvel. Mahedast temperatuurist võis oletada lumefadu ja tõepoolest langesidki esimesed helbed, kui ronisime laagrisse tagasi.

Dal ei olnud veel saabunud. Süütasime lõkke ja asusime teda ootama. Siis tundsin nälga ja otsustasime süüa. Wüimastel päewadel olime omanud head jahionne ja võisime enesele walmistada toreda prae, millest osa jätsime Dalile.

Pärast sööki waldas meid wäsimus. Keegi polnud enam humitatud Dali ootamisest ja me heitsime magama.

Järgmisel hommikul ärkasime hilja. Märkasime üllatusega, et Dal polnud veel tagasi. Wäljas polnud väga külm, kuid lund langes suurte latakatena.

„Dal on wist eksinud,“ arwas Jaqueline.

Ma ei jaganud Jaqueline'i arwamist. Mees, nagu Dal, kes aastaid oli liikunud üksinda, ei eksi mõne lumehelbe pärast. Oletasin, et teda on tabanud õnnetus. Ja mu esimesed sõnad olid egoistlikud.

„Kui temaga midagi on juhtunud, wabaneb Robert oma antud sõnast.“

„Mute, et temaga midagi võis juhtuda?“ küsis Robert aeglaselt.

„Mun wähemalt, et ilm peaks olema teisjulgune, mis takistaks Dalil teed leidmast.“

„Sel juhul peame minema teda otsima,“ ütles Jaqueline.

„Seda on rassem teostada kui öelda,“ waidlesin vastu. „Kogu õõ on sadanud ja Dali jäljed on kindlasti suuremalt osalt kattunud.“

„Peaksime teadma, millises sibilis ta läks,“ tähendas Shaw.

„Ta ütles mulle, et loodab „Purjus naise“ läheduses leida põtru.“

„Purjus naiseks“ olime ristunud kaasu, mis sarnanes naise kujule, kuid kaldus murettekitavalt ühele küljele.

„Sinna jõudmiseks tuleb ületada väike, mitte väga hädaohtlik jää-
liustik,“ ütles Robert. „Kuid ei või kunagi teada... Võtan igaks ju-
huks kõied kaasa.“ Ja me seadsime end teeleasumiseks valmis.

*

Kummaline oli mõelda, et otsisime meest, kelle eest enne olime põgenenud. Kuid ühelgi meist ei tekkinud hetkekski kaavatust teda hätta jätta. Lõpuks oli ta meie kaaslane ja see fundiski meid talitama nõnda.

Magu olin ette aimanud, ofutus tarbetuks Dali jalajälgi otsida, sest need olid kaetud lumega. Sellepärast pidime otsimist alustama umbes. Teadsime, et kuskil lõunapoolse mägederühma vahel leidus rohkesti põtru, ja oletasime, et Dal oli sammud seadnud sinna. Mägede vahele jõudmiseks tuli aga ületada kitsas jääliustik.

Meil kulus tükk aega, kuni leidsime ülepääsukohta. Ettevaatusest kinnitasime end süüsi kõitega. Kui Dal üksinda ja ilma kõieta julges ületada nii ohtliku paiga, polnud võimatu, et teda tabas mingi õnnetus.

Shaw asus jällegi juhtima. Liustik oli kattunud lumega, kuid teadsime, et lume all võis leiduda nähtamatuid lõhesid. Sellepärast proovis Shaw keppiga igakord ette, enne kui ta sammu astus. Meie Jaqueline'iga hoidsime kõit pingul, et talle libisemisel olla toeks. Kohati oli tuul jäält lume ära puhunud ja meie filmadele avanesisid hiigellõhed, mis ulatusid kivistikku, nii et me tagajärjetult lõhest alla waatasime — põhi ei paistnud. Kui Dal sellisesse kivistikku langes, polnud lootust teda leida ega päästa.

Pidime oma vaemalisel teekonnal sageli publikama ja siis mõtisklesin, mida tähendas meie Dali surm. Shaw oleks jälle waba ja me võiksime põgeneda edasi.

Rahthemata tegelesid ka Robert ja Jaqueline samade mõtetega, kuid sellistest asjadest ei kõnelda. Kuigi Dali surm tähendanuks meie wabadust, ei usu ma, et Shaw ja Jaqueline selle wabaduse vastu võtnuks kerge südamega. Nii väga hoidsid need wangid oma walwurit.

Shtu saabudes olime kaotanud lootuse Dali leidmiseks ja me hakkasime liustiku äärtpidi ruttama oru poole. Shaw sirutas käe, et meie näidata lõhet, mille lumekate oli ofalt wajunud. Arvasime kohe, et seda võis põhjustada Dali rasvus. Kummardusime kõit kolm lõhe äärele ja wahtisime alla. Kuid jääliustiku kaju oli korrapäratu ja meie pool küljel ulatus just serw ette, mis meid talistas lõhe põhja nägemast. Hõikasime kordumalt Dali nime, kuid ei saanud wastust.

Robert tegi ettepaneku, et keegi laskus kõiega lõhesse, kuna teised kõit hoiaksid. Ta oli valmis ise lastuma, kuid mina toonitasin, et olin temast kaaskümmend naela kergem ja sellepärast oleks parem, kui mina teeksin seda. Ta kobas taskus ja wiskas wakraha õhku. Tahtmatult hüüdsin „kiri“. Münt langes mu jalge ette ja nägin, et olin wõitnud. Sidusin enesele otsekõhe kõie ümber.

Robert raius jääse astme, mis pidi mu julgeolu veelgi kindlustama ja varsti kadusin jääldhesse. Umbes kümme mõni wiisteist meetrit pealiskihist allpool oli lumi tekitanud jääserwa alla hange. Sellel märksasin tumedat fogu. Paar sekundit hiljem leidsin end Dali kõrwal.

Mu esimene mõte oli, et Dal on furnud. Kuid ekssin. Ta polnud ifegi kaotanud teadwust ja alles hiljem tundus mulle imelik, et ta polnud wastanud meie hõigetele.

„Dal, siin ma olen.“

„Seda ma näen,“ wastas Dal kuwalt. Elupäästjale oli see igatahes kaunis jahe wastuwõtt. Pomisefin ebamääraseid wabandusi.

„Kuid see pole meie süü, et me teid kohe ei leidnud. . . Wahepeal jadas lund ja teie jäljed olid kattunud. Minult õnneliku juhuse tõttu. . .“

Ta kehitas õlgu, kuid ei wastanud. Sidusin talle kõie ümber ja hüüdsin Robertile:

„Hallo! Leidsin ta!“

Ja Dal kadus lõhest üles.

Paari minuti pärast olin ka mina tagasi kaaslaste juures. Zuba oli peagu pime. Dal ei suutnud toetamata püsida jalul ja meil oli kohutawalt raske temaga edasi liikuda. Mäletan, et endamisi kirusin ja wandusin, kuni kaunis hillisel tunnil jõudsin laagrisse. Dal istus minu ja Roberti wahel, kuna Jaqueline walmistas õhtusööki. Dali wigastused polnud raske. Ta oli nikastanud jala ja saanud muljuda. Kuid neist jatkus, et teda jõule ja uut aastat sundida weetma siinses üksilduses, nagu ta ise tähendas. Ma pole kunagi näinud rahutumat haiget, ja wiis, kuidas ta suhtus meie hoolitlusse, üllatas ja solwas meid.

Jaqueline ja Robert magasid. Kuulsin nende hingetõmbeid ja põhjendamatu armukadedus waldas mind.

Lõke hakkas kustuma. Lisasin ühe halu ja leel tõusis uuesti kõrgele. Siis sammusin jällegi haige juurde. Täna oli walweford minu käes. Shtul oli Dal weidi oianud, kuid siis oli ta wafkinud ja ma uskusin, et ta oli uinunud. Tema üle kummardudes nägin aga, et ta silmad olid pärani.

„Kas kannatate, kulla sõber?“

Esitasin küsimuse talle õige tawä. Sama tawä wastas ta:

„Selliste lollpeade pärast. . . Teie, Louis, olete veel fuurem lollpea, kui teised. . .“

„Aga Dal. . . Püüdkte magada. . . Te jampsite!“

„Jampsite, ütlete ta mulle! . . . Nii-siis pean mina wiimati olema lollpea! . . . Ei, lollpead on need, kes minusuguse mehe üles otsisid. . . Nemod on wähemalt linnainimesed, Louis, ja pole ime, et nad midagi ei mäista. . . Aga teie, Louis. . . Kuhu jäi see Louis, kes tahtis mu maha lasta? . . . Ifegi sellega ei tulnud te toime, et mind jääpraos rahulikult kõngeda lasta. . . Milleks pidite mind päästma, kui kõik läks nii hästi?!“

„Pean ma teie sõnadest järeldama, et teile ei meeldinud meie appitulek?“

„Loomulikult ei meeldinud lee mulle. . . Juhus aitas õnnelikult kaasa,

Oleksin rahulikult wõinud seal lamada, kuni külmaft oleksin kangestunud, ja keegi poleks wanast Dalist midagi kuulnud... Ja teile oleks see olnud wäga hea!"

"Arwate, et teid tõesti oleksime külma rahuga lamama jätnud?"

"Mis siis? Weel paar päewa ja oleksingi olnud teises maailmas..."

"Kui teid dieti mõistan, heidate meile oma elupäästmist ette?"

"Ette ma ei heida... Ütlen ainult, et see oli teist rumalus ja mulle alandaw. Kui lumi ära wajus, tundsin korraks hirmu; ma ei taha seda salata, Louis... elust ei taheta siiski nii kergesti lahkuda... Kuid seal all olin nagu uimane ja leidsin, et minu surmaga on kõik korras... Tunnan oma wange ja tean, et nad pole halvad inimesed... Leidub hetki, kus seadused tunduvad weidrabad. Mul on piinlik wangistada inimesi, kes mulle wiis minutit pärast nende tabamist andsid süüa... Ja kuidas pean nüüd käituma, kus wõlgnen neile elu?"

"Andke Shawle ta sõna tagasi ja laske tal joosta..." soowitasin.

"Ei üal! Kas te ei mäleta, et sain käskkirja?"

"Jaa, aga te peate seda mõttetuseks. Poleks ju kuigi suur wale, kui Blackwellile ütleksite: "Sir, ma wangistasin nad, kuid mul juhtus õnnetus ja nad põgenesid."

"Seda ma ei saa," ütles Dal. "Leian küll, et seadus on rumalus, aga kui ma wangid lasen selle pärast põgeneda, on kindlasti parem, kui tõmban otsekohe mundri seljast. Kas pole?"

"Ei, mina seda ei mõista."

Muigasid.

"Seda ma arwasin. Erassit ei tea ju, mis tähendab sõna "au"."

"Kuid sellest hoolimata wõtsite Shawlt ausõna."

"See on jälle iseasi. Ameerika dzhentlmen..."

"Noh, see kõrwaldab ju maailmaft wana anekdoodi."

"Mis anekdoodi?"

"Anekdoodi ameeriklastest ja inglasedest, kes kohtasid Norra hotellis. Nad olid üksi, wihma sadas, ja mõlemad tundsid igawust. Siis otustasid nad igawuse peletamiseks korraldada waletamiswõistluse. Ameeriklane algas: "Oli ford ameerika dzhentlmen..." — "Pidage!" hüüdis inglane. "Teie olete wõitnud! Ameerika dzhentlmen!" Nii rabawat walet ei suuda mina wälja mõelda!"

Dal naeris.

"Teate, usun siiski, et Shaw on dzhentlmen!"

"Wäga õige, Dal! Ja ma ei tea, mis ta oleks mõtelnud, kui me teid laibana oleksime lõhest wälja tõmmanud. Selles olen aga kindel, et ta siit enne poleks lahkunud, kui olime teid leidnud. Ja teie asemel oleks ta ehk lastnud teid wabaks..." lõpetasin rõhutades.

"Siis ekfin temas. Dzhentlmen peab kõigepealt sõna, mis ta annud ülemusele... Sõbrad tulewad teises järjekorras."

See oli mulle jällegi õpetuseks. Ilmsesti ei küündinud ma Dali tafe-
meni.

"Mida arwate Jaqueline'ist?" küsisin.

"Tema kohta wõib öelda, et kuradid leidsid oma teelt ingli."

„Ja ingli tahate anda politsei kätte? Häbenege, Dal!“

Kuid Dal selgitas mulle piiblisalmidega, et tema kohus on ka Jaqueline'i, kuigi ta on ingel, anda Blackwelli waldusesse, kel ainuüksi otjusta- mise õigus.

„Dal, wana narr, wõite mulle lubada vähemalt üht... Nimelt, et te oma aruandes ei maini koerte surma wõi haigust, millesse nad surid.“

„Smelik haigus... Kuul filmade wahela...“

„Muidu jääksin arwamisele, et teile on tähtis koerte hind... Dstan teile neli uut ja...“

„Mitte sõnagi edasi!“ hüüdis Dal. „Ma ei taha, et selles neetud loos oleks rahast juttu!...“

„Noh, siis lubage mulle niisama, et te juhtumi koertega surmuks waikite, wõi...“

„Wõi?“ küsis Dal kähedalt. „Wõi mis?... Tahaksin teada, kui kau- gele teie ähwardused lähewad, Louis?“

„Wõi ma ei tule näiteks teie matusele...“

Dalrýmple puhkes naerma ja andis mulle oma ausõna.

„Teate, Louis,“ sõnas Dal mõni päew hiljem. „Pean teile midagi tunnistama... See noor tüdruk on mu ära nõidunud... Olen temasse armunud... Peaks olema jääkhiiga kaetud, nagu teie, et mitte armuda!“

Naeratastin, kuid ma ei öelnud talle, et mina jumaldasin seda tütru- kut juba ammu.

„Selline naine...“ jatkas Dal unistawalt. „Wõiksin talle meelega hüpata wette...“

„Wõi luustikulõhesse!“

Ta silmitses mind karmilt.

„Louis, kui te mulle weel kord midagi sellist ütlete, pole ma enam teie sõber... See oli õnnetus, päris harilik õnnetus...“

„Naljatasin ainult...“

„Walige edaspidi teisfuguseid nalju, Louis... Ei, tahtsin ainult öel- da, et teeksin tema heaks jumal teab mis, kui see aga kooskõlas mu ameti- auga. Munder, teate ju, munder... Aga kuidas, kurat, tulen ma kõi- gega toime... Mõistate, tahaksin teda meelsasti näha õnnelikuna... Abiellugu Shaw temaga minugipoolest, kuna Jacqueline ju teda armas- tab... Loomulikult pole see sama, mis abiellumine minuga... Kuid mis kasu on armukadedusest, eks ole? Parema kaasa aidata, et see, keda armas- tad, saaks õnnelikuks.“

Pidin selleski suhtes Dali imetlema. Kuigi olin sama armunud nagu tema, ei kawatsenudki ma mõne teise heaks oma armastatust loobuda.

„Mõtlen ikka weel, mida teha wõiks,“ jatkas Dal. „Ütlesin teile wist juba, et nad antakse üle erapolitseile, kes on ostetamad. Kuid Shaw ei saaks seda ise korraldada. See ülesanne langeb teile... Peate olema ette- waatlik, sest teate, mida tähendab ametnikkudele altkäemaaju pakkumine... Kas ei tundu teile naljakas, et just mina annan teile sellist nõu?“

„Wäga naljakas, Dal.“

„Ametnikkudele altkäemaſju pakkumises on ſeadus eriti karm. . . Kas te ei tunne külmajudinat, mõteldes, et võite sattuda wanglasse?“

„Teate Dal, olen külмага harjunud!“

„Nahjatate, Louis, ja ſee pole õige. Siiski uſun, et te kavaluſe ja rahaga ſuudate Shaw ja Jaqueline'i wabastada. Siis tuleb neil riietuſega oma wälimust moonutada. Ühtlaſi tahaksin teile öelda, et kõige kaſulikum on peatuda leſkmistes hotellides. Seſt luſſuſhotelle ja wiletsaid wõõras-temaju walwataſſe järjekindlalt. Politſei teab nimelt, et tagaotsitawad ei peatu kunagi leſkmistes hotellides. . . Mõistate, need on aſjad, mida ei tohi oma wangidele öelda. Kui Shaw'ga neilt kõneleſin, teekſin end ta kaasſüüdlaseks. Teiega on ſee ainult ſõbralik loſijemine. . . Teie ei ole ju wang, Louis. . .“

9.

Kõigest hoolimata pühitſefime rõõmsaid jõule. Walmiſtaſime enefeſe maſſewa prae ja mu ſeljakoti põhjaſt ilmus nähtawale paſike roſinaid ja pudelike konjakit. Me ei wajanudki rohkemat piduliku meeleolu tekitamiſeks.

Dal oli juba wõimeline kohutawate grimasſideta jalule tõusma. Olin Jaqueline'ile ja Shawle jutustanud Dali nõuannetest ja me kõik jälgiſime huwiga, milline wõitlus toimus Dali mõiſtuſe ja ſüdame wahel. Nahatsoonil hakkas ta meile jutustama igasugu trikke, millega tagaeta- wad end tundmatuks muutſid ja oma jäljed kaotasid. Algul näis ſee kõik wäga meelitam, kuid lõpuks ſelgus ikkagi, et politſei oli nad kõigest hoo- limata tabanud. Dal leidis aga igale juhtumile põhjendufe. Ühel ei olnud raha ja ſee äratas kahtluſt, teine oli jällegi liialt pillanud, mis ſamuti oli paiftnud kahtlane. Üks oli püüdnud jänefena rongil ſõita ja konduktor oli ſelle paljastanud. Üks oli olnud küllalt rumal, et end purju juua. Ja lõpuks jutustas Dal juhtudeſt, kus Kanada politſei aſtaid oli mõnd iſikut tagajärjetult otſinud, mis tõendas, et ſiiski oli wõimalik pääſeda. Aga wõib-olla kahe- wõi kolmekordistas proua Jonathan Wild, endine mrs. Shaw, preemia oma mehe tabamiſe eest ja ſee wõis rahahimulis- tele ſaada tiiwuſtajakſ.

Sellisel wiisil leidsime uue kõneaine — mrs. Jonathan Wild, kuigi ſee Shawle polnud meeltnõõda. Püüdsime hinnata ta wiha ja suurmeel- ſuſt — kui ſõna „suurmeefus“ ülbſe ſobis tarwitada ühendufes temaga. Ta muutus meile äärmiselt waſtikuks, kuigi ta Dalile ja mulle polnud iſiklikult midagi teinud. Nii ebatõenäoline, kui ſee ka näis, et me temaga ealeski tutwume, ei üllatanud mind, kui Dal ühel päewal ütles, et ini- mene, kes ſelle naiſe tapaks, teeks suure teene. Ja mina jagasin ta arwa- miſt täiel määral.

Wõib-olla oli ſelle naiſe olemasolu meile kaſuks. Seſt kui neljakeſi elotakſe nädalate wiisi koos, ei ſuudeta üksteiſt lõpuks enam taluda. Mrs. Jonathan Wild oli meie halbadele iſeloomujoontele heaks piſſewardaks. Ühine wiha, mida tundſime tema waſtu, liitis meid uue ſidemena.

Ja siis juhtus, et Dal võis jalga toetada ikka kõvemini maha ja lõpuks kõndida nagu enne. Olime harjunud paigalpüsimisega ja altkäemaksu andmise plaanide septsimisega, elades rohkem kujukluste maailmas. Dali käst teele asuda tõi meid jälle tagasi tõelikkusse. Kuid Shawle näis teeleasumine wastikum, kui olin kujutlenud. Püüdsin teda ergutada, seletades, et Dal viib meid lõpuks raudteeliinide juurde, kuhu me nii-kuinii kunagi peame minema, ja et Dali seletused poliitsei osetamuse suhtes põhjenevad kindlasti tõsiasjadel. Küsimus laheneks nii, et ma digel ajal teotsen, ja kuna Shaw omas veel küllaldaselt pangatähti, võis loota, et inspektor sulle silmad. Kuid kõik olenes sellest, kuidas meil oli õnne ja ma mõistsin väga hästi, et Shaw muretses.

Arutlesime asja igast küljest. Kas ühendriikide kohus võis Jaqueline'i süüdistada Shaw kaashüüdlasena, keda polnud ju karistatud mõrvarina, vaid oli tunnistanud hullumeelsaks? Me ei uskunud seda, kuid me polnud ka kindlad wastupidises. See küsimus näis meile väga oluselt, et Jaqueline'i süüdistamise korral ostan ainult Shaw wabaks, et tal kiire korras võimaldada põgenemist. Poliitsei pidi enne paigutama Jaqueline'i kindlasse kohta ja alles siis võidi alustada Shaw jälitamist. Wõidetud minutid mõisid aga Shaw lõplikult päästa nende küüsi. Jaqueline'ile tähendas wahialla paigutamine muidugi ebamugavust, kuid oletasime, et ta wabastataks, kui Shaw oli jõudnud Ameerika piiridest wälja.

Mainin ainult seda üht kombinatsiooni, kuna me Daliiga pidasime seda kahetümne hulgast parimaks ja otustasime sellele wastawalt talitada.

Olime juba tublisti liikunud edasi ja wiibisime ainult paar miili eemal kohast, kuhu Dal meie arvates oli jätnud oma kelgu ja koerte laibad, kui Jaqueline äkki kokku langes.

„Ma ei suuda enam!“ kuulsime teda pomisemat.

Ta lamas wäikeste wärisewa laiguna lumel. Olin teistest karmem ja tõstsin ta üles. Mulle polnud seni silma torganud, kui kõhnaks ta oli jäänud. Olime kõik niuwõrd kuiwetanud, et Jaqueline'i wälimus näis meile normaalne. Kuid oma koormaga tõustes ehmusin ta kergusest. See polnud enam naine, keda hoidsin kätel, vaid laps. Wõib-olla koguni olend. Ta muukfus tafa.

Surusin ta enese wastu, kuni Robert ja Dal püstitasid telgi ja süütafid lõkke. Jaqueline kuulus mulle ja kuigi olime teineteisele tunnistanud oma armastust, polnud me veel kunagi wiibinud nii lähestikkü. . .

Mässisime ta waiPADesse ja Dal laotas neile lisaks weel oma waiba. Siis seletas ta, et ei tunne wäsimust ja kawatseb rutata oma kelgu juurde, kus tal leidub weidi suhkrut, teed, wiskit ja ka arstimeid.

Olime kogu päewa olnud teel ja tundsin tublisti wäsimust. Kuid sellest hoolimata ruttas Dal minema. Meie Robertiga walmistasime haigele weidi rammuleent, kuid ta neelas ainult paar lonksu. Ta käed ja

pea tulitaskid. Laskmine tal puhata ja mõtsime lõtke juures istet. Minult forra maatastin Shawle otša. Ta nuttis. Mu walu oli pifarate leidmiseks liiga sügaw.

Dal saabus kiiremini tagasi, kui oli me arwanud, seletades, et ta kelt afunud lähemal kui oletasime. Sellest hoolimata pidi ta olema liikunud pooljoostes. Kuid ta rekordsaarutus ei hujitanud meid. Ta oli kaasa toonud paar purki kondenspiima, teed, suhkrut, wiskit ja hiniini. Andsime haigele otsekohe pulbrit.

Kaks päewa mõttlesime Jaqueline'i haiguse wastu ja ilmselt edukalt. Haige oli kuulekas ja neelas wiskiga segatud piima, hiniini ja teed. Suutsin talle koguni tasfitaie rammuleent sisse joota ja see äratas mus lootust.

Kui Dal oli end kümnetunnilise magamisega kosutanud, wõttis ta haige walwamise endale. Olin wäsinud ja wajusin sügawasse unne. Dali raske käsi wirgutab mu äkki. Hõõrusin silmi ega mõistnud algul midagi. „Tulge,“ sosistas Dal mulle kõrwa. „Ta nõuab teid. Aga tulge taha. Ta tahab, et Shaw magaks edasi.“

Dal oli oma kalgult kaasa toonud laterna ja Jaqueline'i telt oli wõrdlemisi hästi walgustatud. Minus elumärk ta kahwatus näos oli paljuütlew pilk. Ta suurend filmad näisid mind läbi puuriwat ja ma teadsin kohe, et ta sureb. Pingutuslega ulatas ta mulle oma kuivetanud käe, mida tugevasti surusin.

„Ma suren, Louis, ja Dal teab seda,“ sõnas Jaqueline nõrgalt. „Walusin tal teid kutsuda, et mõiksin teiega jumalaga jätta. . . Arge püüdke mind asjatult weenda — tean, et ma enam ei tõuse. . . Louis, armastasin teid ja lahkun südamega, kus asute teie. . . Ma ei kahetse midagi. . . ei enese. . . ega teie pärast. . . Teate, et oleksin pidanud teile kannatust walmistama. . . Niisii on nõnda parem. . . Selge mulle jumalaga, Louis. . .“

Puudutasin huultega ta laupa.

„Tahan, et teie suleksite mu filmad,“ ütles ta weel. „Ja matke mind siia mägedesse. . . Nüüd aja, Louis, olge nii kena ja tooge Robert siia. . . Robert peab uskuma, et ma wiimane mõte kuulus temale: Suren tema juuresolekul. . . Kuid mõtlen sealjuures teile. . . Roberti suhtes olen küll walelik, kuid loodan, et Jumal selle wale mulle andestab. Elage hästi, Louis.“

See lahkmine oli mulle nii tugewaks wapustuselks, et teotsefin nagu unes. Mehhaaniliselt läksin Robertit äratama. Mul ei tarwitseunud talle sõnagi öelda. Mu pilgust luges ta kõik. Kui ta püsti tõusis, wankus ta. Kuid ta ei lastnud mul end toetada ja läks, et kuulda surija wiimast hingetõmmet, kes kuulus ju mulle, ainult mulle. . . Meeleheitel kõndisin telgis edasi-tagasi, suutmata midagi mõelda. Kuulsin ainult Dali häält, mis lausus: „Mu Jumal! Kolm meest. . . ja keegi ei sar midagi teha! . .“

Shaw hüüdis meid warsti. Teadsime, et nüüd oli kõik mööda. Sulgesin jurnul filmad, nagu ta seda oli soowinud, ja me asusime kolme-

fest tööle, et talle sügavat hauda kaevata. Töö polnud kerge, sest meil polnud muid tööriistu kui kirved. Ent need tungisid süiski paremini külmanud maasse kui labidad. Kehaline pingutus ei lasknud meil liialt anduda kurvastusele.

Jaqueline'i hauda asetades otsis meist igauks oma mäluft palvesõnu, mida ütlesime kõva häälega.

„Ja Isand andestagu meile, nagu ta temale on andestanud,“ lühas Dal.

„Jaqueline'ile polnud midagi andestada,“ tähendasin tasa.

Ratnud ta mullaga kinni, otsustasime talle asetada hauakivi. Weeretasime kolmekesi kivimüraka haua peatsi ja hakkasime seda ühest küljest siledaks tahuma. Kui töö oli nii kaugel, et võis mõelda hauakirjale, pidasime üheskoos nõu.

„Milleks jäädvustada ta maist nime,“ arvas Shaw.

Dal tegi ettepaneku nime asemel kivise raiuda mingi sümbol ja me leppisime kokku, et tema mälestusele sobiks kõige paremini lillia. Uuristasin oma noaga murdunud lillia hauakivisse.

„Mii nagu ta oli elades,“ ütles Robert.

Need sõnad iseloomustasid meie arvates Jacqueline'i hästi ja jällegi olin mina see, kes nad täht-tähelt kivise uuristas.

Ja kui olin lõpetanud, põgenesime sellest paigast, nagu oluiks meie sealviibimine pühaduse rüüetamine.

*

Milleks veel kõnelda meie süngest retkest fort Chamberysse? Meist olid järele jäänud vaid luukered.

Chamberys ütles Dal kõlatul häälel: „Rüüetan Kuningliku Politsei mundri... Kui nägin, et väike sureb ja ma midagi ei saanud teha selle takistamisefekts, mõtlesin, millega võiksin talle rõõmu valmistada... ja siis lubasin talle, et lasen teid wabaks, Shaw. Mida ma wanale Blackwellile ütlen, puutub ainult minusse, kuid usun, et võin juba oma õlakuud maha harutada... Siis pole mul hiljem nendega tööd... Ksake teeb see muidugi haiget ja meie korpuse au on määratud — aga mis mul sellest!... Ma ei võinud teda niiviisi surra lasta...“

Shaw tõusis ja me nägime, et ta oli surmkahwatu. „Te ei haruta midagi ära, Dal, ja teie au jääb puutumata... Wiite mind oma ülemuse juurde ja annate temale üle. Kui te seda ei tee, wannun teile, et annan ise end üles... Mulle on ükspubas, kas weedan oma ülejäanud päevad hullumajas või kuskil mujal. Minu elu on elatud.“

Ja nii liikusime edasi — kolm waitivat meest, kel nutt kipitas kurgus ja kes ei sõandanud üksteisele otsta waadata.

Lõpp.

ÜHISELU TRÜKIKODA

on sisustatud moodsate töövahenditega
ja seetõttu sammub trükiteöstuse esireas

ÜHISELU TRUKIKODA valmistab kiiremas
korras maitsekalt ja asjatundlikult

igasuguseid trükiteid

ÜHISELU TRÜKIKODA

asub Tallinnas, Pikk 42, Telefon 442-04